

Američke medalje Ivana Meštrovića

Mirnik, Ivan

Authored book / Autorska knjiga

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Publication year / Godina izdavanja: **2003**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:300:891120>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-13**

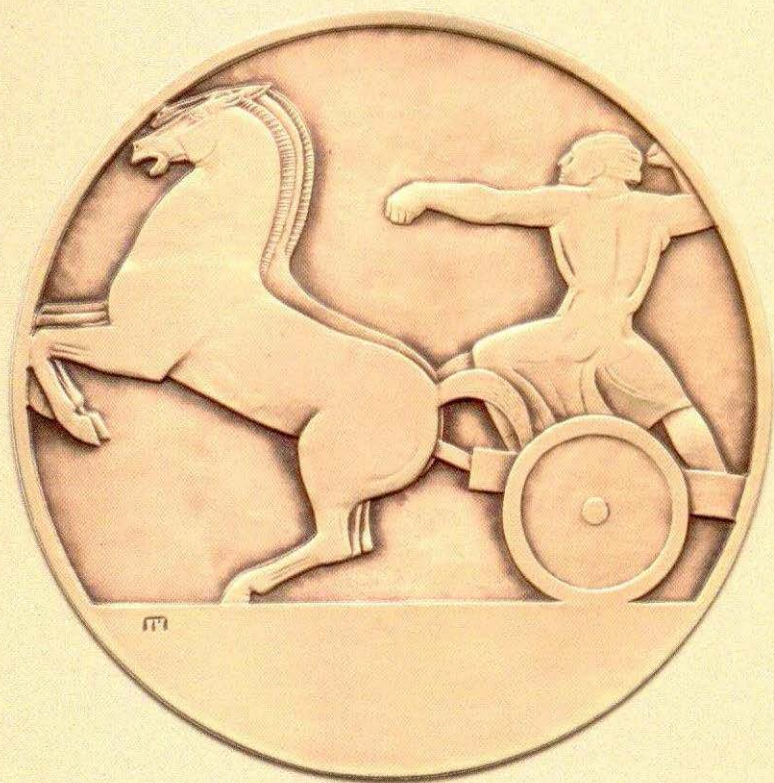

Repository / Repozitorij:

[AMZdepo - Repository of the Archaeological Museum in Zagreb](#)

ARHEOLOŠKI MUZEJ U ZAGREBU
FUNDACIJA IVANA MEŠTROVIĆA

AMERIČKE MEDALJE
IVANA MEŠTROVIĆA
IVAN MEŠTROVIĆ'S AMERICAN MEDALS

ZAGREB 2003.

ARHEOLOŠKI MUZEJ U ZAGREBU
FUNDACIJA IVANA MEŠTROVIĆA

AMERIČKE MEDALJE IVANA MEŠTROVIĆA
IVAN MEŠTROVIĆ'S AMERICAN MEDALS

IVAN MIRNIK

ZAGREB 2003.

Prilikom moje prošlogodišnje posjete Hrvatskoj Ante Rendić-Miočević, ravnatelj Arheološkog muzeja u Zagrebu, upoznao me sa željom i nastojanjima njegova Muzeja da nabavi pet medalja Ivana Meštrovića, koje je naš uvaženi umjetnik izradio u Americi, i koje su se pojavile na tamošnjem tržištu. Zbirka medalja Arheološkog muzeja, najpoznatija i najveća u Hrvatskoj, kako mi je tada predloženo, tom bi akvizicioj neprijeporno obogatila svoj fundus i omogućila brojnim posjetiteljima da se upoznaju s Meštrovićevim radom u toj tehnici, nastalim u njegovoj drugoj domovini.

To je bio izazov kojem nisam mogao odoljeti iz više razloga: sentimentalno me vratio u moju mladost, podsjećajući me na godine kada sam doselio u Sjedinjene Američke Države i kada sam, 1958. god., u Sveučilištu Notre Dame, posjetio slavnog Meštra. Nikada neću zaboraviti taj susret i naš razgovor, jer sam tri godine, kao splitski gimnazijalac, radio u Meštrovićevoj vili na Mejama, koja je tada udomila zbirku Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika iz Knina, odnosno Klisa. I konačno, sa slavnim sam umjetnikom dijelio sudbinu da nam je Amerika postala druga domovina, a da smo pritom obojica čeznuli za izvorištima, za Hrvatskom.

Sretan sam i počašćen što sam omogućio da ovom donacijom Arheološki muzej u Zagrebu, Fundacija Ivana Meštrovića (Zagreb, Split, Otavice) i Gradski muzej našeg herojskog grada Vukovara postanu vlasnici ove važne skupine medalja.

Michael Milkovich

Ivan Meštrović bio je izrazit primjer univerzalnog umjetnika. Ponajprije je, dakako, bio kipar, ali je također bio i kreator više značajnih arhitektonskih spomenika. Bio je, međutim, i autor zanimljivih slikarskih ostvarenja, a ujedno i pisac intrigantnih književnih tekstova. Uz sve navedeno, bio je i sudionikom burnih političkih i društvenih događaja prve polovine 20. st.

Ivan Meštrović nadasve je majstor monumentalne forme, ali je na isti način i nadahnuti autor intimnog formata. O tome svjedoče upravo njegove američke medalje, kojima su nedavno obogaćeni spomenički fundusi naših istaknutih muzejskih institucija - zagrebačkog Arheološkog muzeja, Fundacije Ivana Meštrovića i vukovarskog Gradskog muzeja.

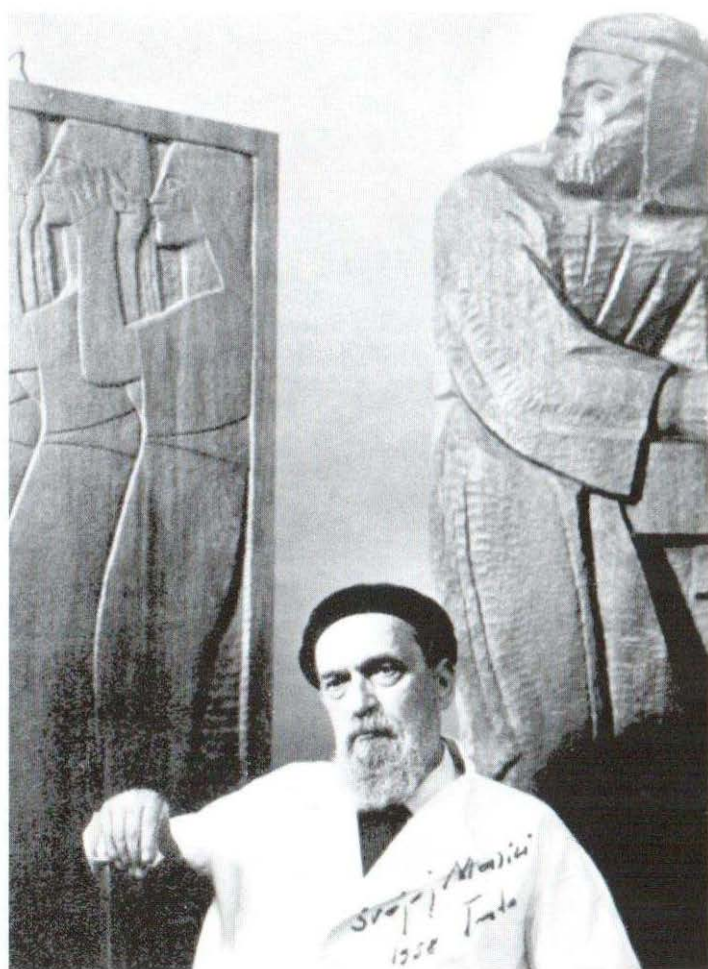
Želja nam je u ovoj prigodi izraziti osobito zadovoljstvo što je taj dio Meštrovićeva opusa nedavno poklonjen Hrvatskoj, zahvaljujući nesebičnoj gesti gosp. Michaela Milkovicha, umirovljenog ravnatelja Muzeja lijepih umjetnosti (Museum of Fine Arts) u St. Petersburgu u Floridi. Izrazivši svojedobno želju za donacijom hrvatskim muzejskim ustanovama prihvatio je našu sugestiju da se njegovom pomoći otkupi skupina u nas gotovo nepoznatih Meštrovićevih »američkih» medalja.

U znak zahvalnosti za plemenitu darovateljevu gestu ostvarena je i ova publikacija. Autor teksta, Ivan Mirnik, ujedno i inicijator čitavog projekta, stručno je valorizirao poklonjene primjerke medalja. Ovim izdanjem, kao i javnom prezentacijom poklonjenih medalja koja će usljediti, skromno se odužujemo poštovanom donatoru.

Ante Rendić-Miočević, ravnatelj Arheološkog muzeja u Zagrebu

Guido Quien, ravnatelj Fundacije Ivana Meštrovića

Ruža Marić, ravnateljica Gradskog muzeja Vukovar.

Slika 1 - Figure 1

AMERIČKE MEDALJE IVANA MEŠTROVIĆA

IVAN MIRNIK

Ivan Meštrović (*Vrpolje, 15. VIII. 1883. +South Bend, Indiana, U.S.A. 16. I. 1962.)¹ prvenstveno je kipar, samo se povremeno posvećivao medaljerstvu. Premda se Meštrović nije smatrao medaljerom, što je uvijek isticao, ono malo medalja koje je stvorio i koje su zahvaljujući njegovu stilu, zaslužuju potpunu, najveću pažnju. Najpoznatije su Meštrovićeve medalje, medaljoni, modeli za novac i značke nastali između 1911. i 1933. godine.² O njima se mnogo pisalo i raspravljalo, a izlagane su od 1912. god. do danas na nekim izložbama. One medalje koje je izradio u Americi ostale su, uglavnom zbog političkih prilika, u našoj domovini gotovo nepoznate.

Nakon uhićenja i utamničenja u zatvoru na Savskoj cesti, Ivanu Meštoviću je dopušteno da napusti Hrvatsku i otputuje, najprije u Veneciju, pa u Rim (1942) te Švicarsku (1944–1946). God. 1947. otputovao je u Sjedinjene Američke Države, gdje je prvo predavao na Sveučilištu Syracuse u državi New York, a poslije na katoličkom sveučilištu Notre Dame University u Indiani (1955). God. 1954. predsjednik Dwight Eisenhower mu je osobno uručio američko državljanstvo.³

Pošto što se doselio u Sjedinjene Američke Države, Meštrović je počeo primati mnoge narudžbe za izradu kipova, reljefa i medalja. Tako su medalje za svoje potrebe naručivala sveučilišta, škole, ustanove i društva: *Syracuse University*, New York; Društvo medaljera (*the Society of Medallists*); Američki institut arhitekata (*American Institute of Architects*, Washington); *Saint Mary-of-the-Woods College*, Terre Haute, Indiana; te Fundacija McGeary (*McGeary Foundation*, Miami, Florida). Pojedi-

ni projekti ostali su neostvareni, ali je pet značajnih medalja, jedinstvenih po stilu, ipak iskovano. O dvije od tih medalja saznali smo iz jedne opaske pokojnog Gjura Krasnova,⁴ nekada predsjednika Hrvatskog numizmatičkog društva i iz jednog izložbenog kataloga Muzejskog prostora u Zagrebu.⁵ Gjuro Krasnov je reproducirao avers medalje Sokrat/Platon i izvijestio čitateljstvo o članku Elvire Clain Stefanelli iz 1968. god., a Tugomir Lukšić je izložio fotografiju medalje Harryja Edwarda Salberga iz vlasništva Marije Meštrović, a da se nije točno znalo o kojoj je medalji riječ.

Za svu postojeću arhivsku građu koja se odnosi na medalje, a čuva se u arhivu Sveučilišta Notre Dame, saznali smo 1991. god. od umjetnikove kćerke gđe Marije Meštrović. Ona je naime nakon očeve smrti sredila njegove brojne spise i korespondenciju. Preslike relevantnog arhivskog materijala dobili smo 1991. god. od Wendy Schlereth i Charlesa Lamba, upravitelja pismohrane spomenutog Sveučilišta, a neke dodatne spise je nekoliko godina kasnije gđa. Meštrović osobno fotokopirala i donijela u Zagreb. Zbog strogih propisa uvriježenih u arhivu Sveučilišta Notre Dame, pisma se ne smiju doslovno citirati, pa ni u prijevođu, nego samo prepričati, pa se je i o tome moralo voditi računa.

Svima gore spomenutima neka i na ovome mjestu bude izražena velika hvala. Mnogo su pomogli i Ana Adamec (Zagreb), Philip Atwood (British Museum), Ljiljana Čerina (Fundacija Meštrović, Zagreb), Robert Matijašić (Pula), Vesna Mažuran (Gliptoteka HAZU), Louis Mervar (Hillsboro, Florida), Giovanni Paoletti (Trst), Guido Quien (Fundacija Meštrović, Zagreb/Split), Alan M. Stahl (American Numismatic Society) te Sonia Wild Bičanić (Zagreb). Tijekom više godina surađivalo se i s djelatnicima *Medallic Art Company*, kako onima u Soux Falls, tako i onima u Daytonu: s predsjednikom Robertom Hofom te s Connie Hoff, Lisom Ohlson i Marciom Ruttenberg.

Najveća hvala neka bude Mili Milkoviću (*Michael Milkovich, Art and Museum Consultant, Director Emeritus, Museum of Fine Arts, St. Petersburg, Florida*), koji je na inicijativu Ante Rendića-Miočevića, ravnatelja Arheološkoga muzeja u Zagrebu, nesebičnom gestom, preko Hrvatske fundacije u Americi (*Croatian Foundation of America, 3276 Jefferson Avenue, Cincinnati, OH 45220*) omogućio da četiri hrvatske muzejske ustanove, Arheološki muzej u Zagrebu, kao mjesto gdje se čuva naj-

veća zbirka medalja u Hrvatskoj, zatim Fundacija Meštrović u Zagrebu i Splitu te Gradski muzej u Vukovaru, koji je toliko bio opljačkan 1991. god., dođu u posjed tih neponovljivih radova Ivana Meštrovića.

MEMORIJALNA HARRY EDWARD SALBERG MEDALJA (*AURIGA*)

Prve pismene tragove o Meštrovićevoj medaljerskoj djelatnosti u Sjedinjenim Američkim Državama možemo otkriti u jednom pismu s nadnevkom 6. svibnja 1952. god. Felix Weil u ime Medallie Art Company (tada još na svojoj drugoj adresi: 325 East 45th Street, New York), obavještava I. Meštrovića, na adresu Odsjeka za lijepe umjetnosti Sveu-

Slika 2 – Figure 2

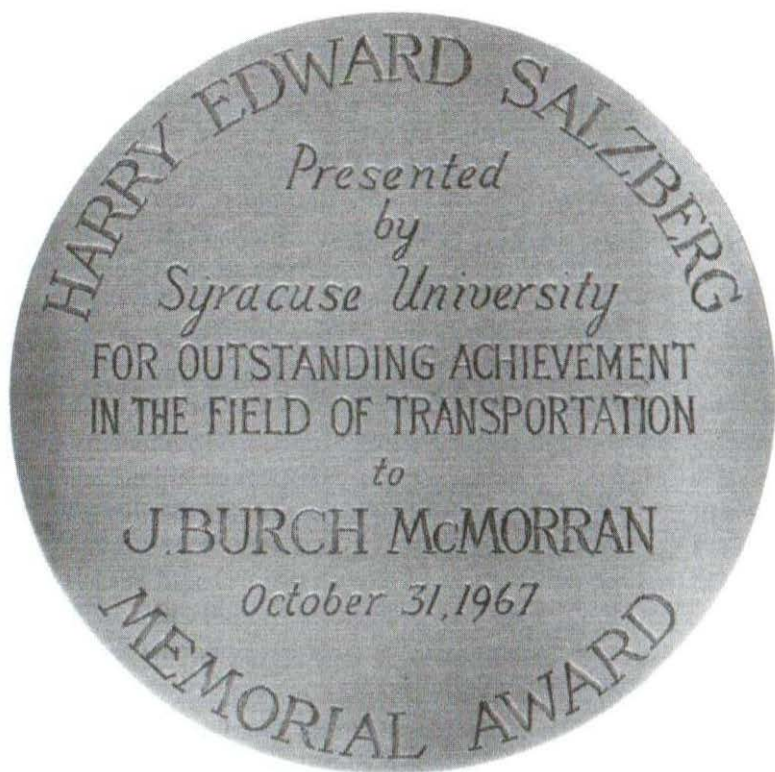
čilišta Syracuse (*Department of Fine Art, Syracuse University, 201 Marshal Street, Syracuse, New York*) da su, poštivajući uobičajena pravila, dva brončana otkova jedne njegove medalje, reducirane s njegova modela, svaka od njih patinirana na poseban način, odaslane na Odsjek lijepih umjetnosti Syracuse Sveučilišta (*Syracuse University's Department of Fine Art*), a za njegovu osobnu zbirku. Jedna od medalja patinirana je kao i sve druge, namijenjene Sveučilištu, a na drugoj replici pokušali su izvesti drugačiju patinu, kojom bi se reljef još bolje istakao. U ime tvrtke Felix Weil izražava nadu da će umjetnik biti zadovoljan s rezultatima i ističe da su u samoj tvrtki veoma počašćeni što su imali čast i zadovoljstvo reproducirati djelo takvog umjetnika kao što je to maestro i profesor Meštrović. Na kraju pisma on moli umjetnika za savjet i komentar da li je bio zadovoljan s njihovim radom. Meštrović je kratko odgovorio dana 10. lipnja 1953. god., potvrđujući primitak dvaju replika brončane medalje. On smatra da je medaljerska tvrtka zadatak obavila vrlo dobro, a što se tiče patine, draža mu je ona kod koje su i likovi i pozadina patinirani na isti način. Tako je, kako se čini, počela dobra i višegodišnja suradnja s tom glasovitom tvrtkom, s Medallie Art Company.

Iako nije točno spomenuta, i nemamo nikakvih arhivskih podataka o njenoj narudžbi, riječ je o tzv. »Upravljaču kola« (*Auriga – the Charioteer*), medalji, koju je u spomen Harryja Edwarda Salzberga Sveučilište u Syracuse dodjeljivalo za izvanredna dostignuća na polju prijevoza.⁶ Fotografsku snimku jednog od dva primjerka te medalje koji su poslali majstoru,⁷ vlasništvo Marije Meštrović, mogli smo vidjeti na izložbi, priređenoj 1983. god. u Muzejskom prostoru (Jezuitski kolegij). God. 1994. gđa Meštrović je ljubezno taj otkov još jednom donijela u Zagreb, kako bih ga mogao proučiti, budući da je tada bio jedini dostupni od svih pet medalja koje je Meštrović izradio u Americi. Na medalji vidimo upravljača bojnih kola, odjevenog u tuniku koja mu doseže do koljena, okrenutog nalijevo, kako upravlja antičkim dvopregom (bigom), a vuku ga dva propinjuća konja. Meštrović je, kao i taj par konja, na sličan način, usporedno, prikazao i glasovite Domagojeve strijelce. Kotači se tako brzo vrte da im se ne vide prečke. Objema rukama – napred ispruženom ljevicom i natrag podignutom desnicom – on drži imaginarne uzde, a okrenut je leđima te stoji u raskoraku s lijevom nogom postavljenom naprijed. Umjetnikova signatura nalazi se gore lijevo u odsječku (egzer-

Slika 2a – Figure 2a

gu). Kad ne bismo znali vrijeme nastanka (u inventarima *Medallic Art Company* ona nosi godinu 1952. god: 1952–063, a vodi se pod nazivom *Salzberg Lecture Medallion – Syracuse University*), morali bismo je smatrati djelom, nastalim prije Prvoga svjetskog rata. U Fundaciji Meštrović u Zagrebu naime čuva se veliki crtež sličnog kočijaša⁸, nastao prije 1919. god. Taj je crtež nekada bio vlasništvo hrvatskog filmskog snimatelja i režisera Oktavijana pl. Miletića, sina Stjepanova, u čijoj je vili u Jurjevskoj ulici Meštrović stanovao neko vrijeme po svom dolasku u Zagreb

Slika 2b – Figure 2b

1919. god. Stoga nije za čuditi se da je Tugomir Lukšić 1983. god. tu medalju datirao u vrijeme oko 1916. god.⁹

Čini se da ne postoji alat za revers medalje, jer ni na danas otkovanim primjercima, a ni na onima, koje je primio umjetnik revers je gladak i prazan. Alat (kalupi promjera 12" = 30.48mm) i jedan otkov te medalje čuvaju se u *Medallic Art Company*. Kako ta medalje imade i naličje, najvjerojatnije gravirano, može se zaključiti da se ta medalja dodjeljivala i nakon umjetnikove smrti – naime 31. listopada 1967. god. nagradu je dobio J. Burch McMorran.

MEDALLIC ART COMPANY

*Medallic Art Company*¹⁰ osnovana je 1905. (prema nekim podacima već 1903. god.), a zakonski registrirana 1910. godine na svojoj prvoj lokaciji, 137 East 29th Street, New York City, te će uskoro moći proslaviti stotu obljetnicu postojanja i iznimno plodnoga rada. Osnivač i prvi predsjednik tvrtke bio je Francuz Henri Weil, a tajnik i rizničar Felix Weil. Obojica bijahu kipari i studirali su u Parizu kod Georgesa Wagnera. Tvrtka je specijalizirala izradbu umjetničkih medalja, redukcija i povećanja plitkih reljefa i kipova. To je najplodnija i najstručnija medaljerska tvrtka u Americi, a broj otkovanih medalja najrazličitije namjene i srodnog materijala upravo je nepregledan, kao i broj umjetnika čije medalje su proizvodili. Izrađuju i sitnu plastiku, nakit, žetone za kockarnice, lance, žezla, zlatne i srebrne šipke itd. Otkivali su i medalje u povodu inauguracije većine američkih predsjednika (*Presidential Inauguration Medals*). To su: Dwight Eisenhower (1953, 1957), John Kennedy (1961), Lyndon Johnson (1965), Richard Nixon (1969), Gerald Ford (1974), Ronald Reagan (1981, 1985), George Bush (1989) i Bill Clinton (1997). Osim za Ameriku, dosta je medalja kovano i za prekomorske zemlje (Belgija, Francuska, Italija, Velika Britanija itd.).

U vrijeme suradnje sa I. Meštrovićem, lokacija tvrtke bila je 325 East 45th Street, New York. Tada je predsjednik tvrtke bio Clyde C. Trees. God. 1972. tvrtku su preselili u Danbury, Connecticut, a 1991. god., nakon što ju je kupila velika kovnica *Tri-State Mint*, poznato privatno kovničko poduzeće, u Sioux Falls (1600 A Avenue, P.O. Box 446, Sioux Falls, South Dakota), a nedavno (1997. god.) u Dayton (80 Airpark Vista Boulevard, Dayton, Nevada 89403). Budući da je ime *Medallic Art Company* bilo toliko respektabilno, to se *Tri-State Mint* spojila s njome i sada obje djeluju pod nazivom *Medallic Art Company Ltd.*

U arhivu Notre Dame University postoji dopis upućen Meštroviću od strane Clyde C. Trees-a, predsjednika *Medallic Art Company* od 30. IV. 1956. god. – zabunom je pismo adresirano na *Syracuse University*, gdje kipar više nije predavao. Riječ je o tiskanju brošure, koja se razasijala na oko 20000 adresa raznih tvrtki, prosvjetnih, kulturnih i trgovačkih ustanova. Svrha brošure bilo je posve nepristrano upoznavanje javnosti s primjenom djela američkih kipara svedenih na niski reljef. To se već ra-

dilo tijekom dvadesetak godina, ali, kako se čini, kipari ipak nisu bili dovoljno upoznati s mogućnostima koje im je tvrtka pružala u promicanju njihovih djela. Svako od reproduciranih djela popraćeno je kratkim tekstom o umjetniku. Naravno, nije moguće u jednoj brošuri prikazati opus svih kipara, čija se djela objavljuju, ali bi se kroz nekoliko godina moglo obraditi sve od njih. Tvrtka nije nikada zapošljavala nekoga kipara, a to se neće ni dogoditi ni u budućnosti, pa čak ni na jednu godinu, jer uvijek teže različitosti. Ta politika vodi se već kroz 56 godina postojanja, a novi se ljudi stalno uvode u posao kako bi nastavili raditi prema uvriježenim principima. On predstavlja svoju ekipu koja aktivno radi poštivajući te principe i preporučuje ih Meštroviću za buduću suradnju, a radi održavanja iste visoke razine kiparske reprodukcije: Frances Kimmerle (tajnica i blagajnica), Julius Lauth (zadužen za umjetnost i proizvodnju), William T. Louth (menadžer promičbe i prodaje). U istome pismu priložena je obavijest da će se u nedjelju, 6. svibnja 1956. od 12.00 do 12.30 prenositi rad u studiju *Medallic Art Company*, s prikazom redukcije od kipareva modela do gotove iskovane medalje, na televizijskom programu CBS.

MEDALJA DRUŠTVA MEDALJERA (SOKRAT/PLATON)

Weil se umjetniku ponovno javio pismom 28. rujna 1953. god. U tome pismu on vraća Meštrovićevu pozornost na udrugu *Society of Medalists* (Društvo medaljera), osnovanu oko dvadeset i pet godina prije. Cilj te udruge je promicanje umjetnosti medalje i upoznavanje svojih članova i javnosti s američkom umjetnosti na tom polju. Prvi predsjednik spomenute udruge bio je filantrop i promicatelj umjetnosti George Pratt. U to je vrijeme društvo već brojilo oko tisuću članova u Sjedinjenim Državama i u inozemstvu. Weil, nadalje obavještava da udruga za svo-

Slika 4 – Figure 4

je članove godišnje proizvode po dvije medalje, koje se reproduciraju s kiparevih modela. Savjetodavni odbor društva su tada činili poznati kipari: James E. Frazer,¹¹ Paul Manship,¹² Chester Beach,¹³ Sidney Waugh¹⁴ i Walker Hancock.¹⁵ Weil piše da bi savjetodani odbor bio vrlo počašćen izdavanjem jedne Meštovićeve medalje, a za to da nema nikakvih ograničenja što se tiče oblikovanja, ali i tematike. Sve što se traži je dobra medalja, a ta, naravno, mora biti drugačija od svih do sada izrađenih. Budući da to društvo ne teži za zaradom, to se umjetniku isplaćuje nominalni honorar od 500 \$, ali valja imati na umu da je široka distribucija umjetnikova djela u zemlji i inozemstvu dovoljna naknada. Nadalje Weil govori o tome kako su u svojoj galeriji izložili mnoge uzorke djela različitih umjetnika kao i cjelokupnu seriju svih do tada objelodanjenih

Slika 5 – Figure 5

Slika 6a – Figure 6a

medalja spomenute udruge, te da bi mu bilo posebno drago da Meštrović nađe vremena i dođe je pregledati. Priložio je i prospekt o medaljama. Zatim on govori o modelima za medalje. Budući da medalje te serije obično imaju promjer od 9" do 12", a ako je ta veličina umjetniku premala za izradu svojih modela, to misli da bi modeli promjera od 20" do 24" bili posve dobri, te da bi njegova tvrtka mogla izvesti posrednu redukciju u prikladnu veličinu. Na kraju pisma Weil upozorava Meštrovića da medalje imaju obje strane te ponavlja da je kompozicija modela posve prepuštena umjetnikovu odabiru.

Meštrović je potvrdio primitak pisma dana 18. listopada 1953. god. Njemu je bilo važno to da je *Society of Medalists* neprofitna, filantropska organizacija, pa pristaje na honorar od 500 \$. Ujedno izjavljuje da stvaranje medalja nije njegovo polje rada, ali da se usprkos tome slaže s time da surađuje s Weilom u kreiranju medalje, ali budući da ima mnogo posla, ne može obećati do kojeg datuma bi izradio medalju, a niti što će medalja prikazivati.

Sljedeći Meštrovićev dopis (adresa glasi: 817 Livingston Av., Syracuse 10, New York) upućen Felixu Weilu nema nadnevka. U njemu umjet-

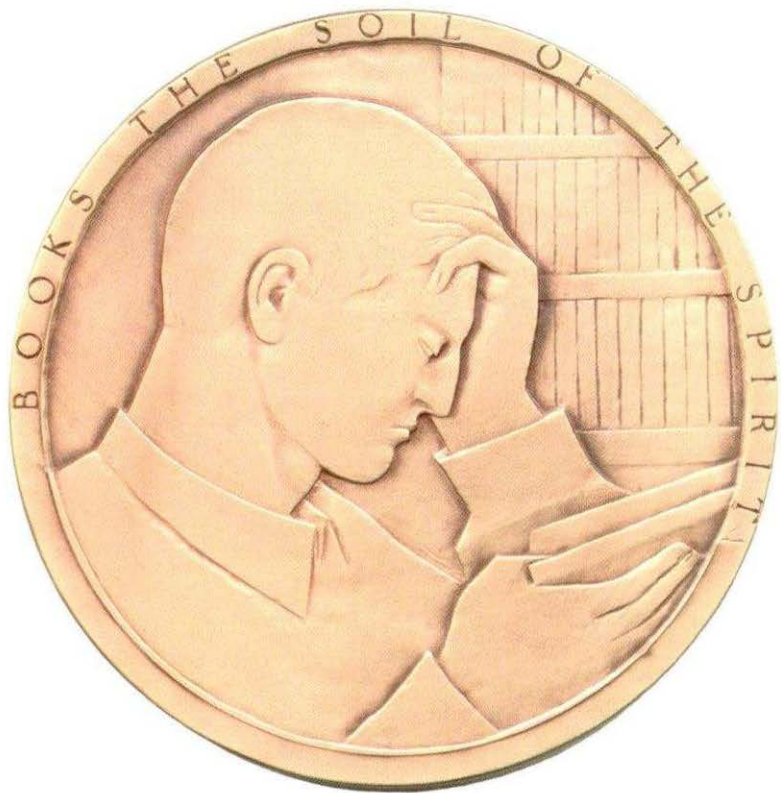

Slika 6b – Figure 6b

nik obavještava da šalje obećani model za medalju, koji je sada imao vremena dovršiti. Ima modele za lice i za naličje, a Weil može odabrati koji će prikaz doći na koju stranu medalje. Na jednoj je strani prikazan filozof, udubljen u misli (poslije se saznaje da je to bio Platon), a na drugoj Sokrat kako raspravlja sa svojim učenicima. Također moli Weila da mu potvrdi primitak medalje.

U arhivu Sveučilišta Naše Gospe (*University of Notre Dame Archives*) čuvaju se i fotografije tih sadrenih modela. Na jednoj točno piše da je riječ o medalji koja prikazuje Sokrata, dok za drugu smatraju da je to sv. Jeronim. *The Society of Medalists* je u svojem 50. izdanju (studeni 1954) najavilo tu medalju s njenim fotografijama i dva teksta. Dok jedan govori o Meštroviciu, drugi, kraći napisao je on sam: *Odabrao sam Sokrata kao svoju temu, jer se on sasvim posvetio traženju istine i propovijedao je. Na naličje medalje stavio sam Platona, čije pisanje je inspirirao njegov učitelj. Po mojem mišljenju je traženje istine najplemenitiji zadatak čovječanstva.*

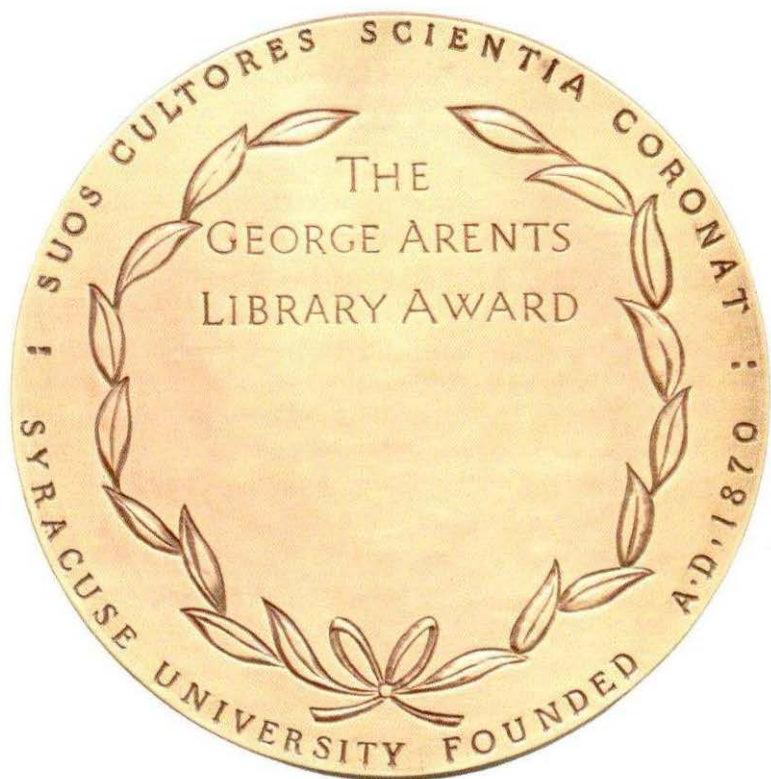
Kalupi za medalju Sokrat/Platon (promjer 2 7/8" = 7.32mm) u *Meddallie Art Company* imaju promjer 14" (35.56mm), a inventarski broj je 1930-001-050.

Slika 7a – Figure 7a

Medalja Sokrat/Platon odlično je primljena.¹⁶ Na 12. kongresu Međunarodne medaljerske federacije (*FIDEM – Fédération Internationale de la Médaille*), održanom u Parizu 1968. god. prva dama američke numizmatike Elvira Clain-Stefanelli je o toj medalji rekla sljedeće: *Jedan drugi veliki kipar koji je istoj seriji posvetio medalju je Ivan Meštrović. Kompozicija »Sokrat govori svojim učenicima« uistinu je izuzetna. Čini nam se da je umjetnik pokušao prenesti linearni crtež na površinu medalje i to s zapanjujućim učinkom dubine i plasticiteta.*¹⁷

Pisac tih redaka, Elvira Eliza Clain-Stefanelli rođ. Olinescu preminula je 1. listopada 2001. god. u Arlingtonu, Virginia u 86. godini života. Rođena je početkom Prvog svjetskog rata u Bukureštu, a studirala je povijest u mjestu koje je često mijenjalo službeno ime – Csernowitz, Cer-

Slika 7b – Figure 7b

nauti, Černivci. God. 1939. udala se u Rimu za numizmatičara Vladimira Clain-Stefanelli. Dok su u Njemačkoj zajedno proučavali antički novac, tijekom 1942. god. Vladimir je uhićen i do kraja rata zatočen u koncentracionom logoru Buchenwald. Njegova žena, premda je bila trudna, pridružila mu se u logoru. Prije rođenja djeteta bila je puštena, ali je zbog bombardiranja Berlina ponovno došla mužu u logor, pogrešno smatrajući da će tamo biti sigurnija. Nakon rata ponovno su živjeli u Rimu, a 1951. god. preselili su se u Sjedinjene Američke Države. Oboje je radilo u *Smithsonian Division of Numismatics*, te se za njihove ere numizmatička zbirka te institucije s 60.000 predmeta povećala na skoro jedan milijun predmeta.

NAGRADNA MEDALJA KNJIŽNICE IMENA GEORGEA ARENTSA

Tijekom svog boravka u državi New York, I. Meštrović je zamoljen da izradi još jednu medalju. Do narudžbe mora da je došlo još 1954. god., tijekom posjete Phillipsa Bradleya i njegove žene bračnom paru Meštrović, jer mu je 3. siječnja 1954. god. Phillips Bradley, izvršni tajnik Knjižnice Sveučilišta u Syracuse (*Syracuse University Library Associates*), uputio pismo u kojem ga obavještava da je kancelar (*Chancellor*) sveučilišta William P. Tolley primio pisamce od Georgea Arentsa (+1960). Arents, osnivač bogate i velike *George Arents Research Library* tog sveučilišta, bio je svestrani multimilijunaš neobično profinjenog ukusa i vlasnik tvornice automobila, koji je imao licencu tvrtke Ferrari, skupljao je rijetke rukopise, knjige, note, grafike, sve predmete u svezi s duhanom. Osim Meštrovićeve medalje koja se odnosi samo na njegovu knjižnicu, on je već 1939. god. ustanovio dodjelu *George Arents Pioneer Medal*, koja se dodjeljuje i danas najboljim studentima.

Arents daje svoj izbor za tekst na medalji koju Meštrović upravo stvara: BOOKS THE SOIL OF THE SPIRIT (Knjige su tlo duha). Bradley se nada da se kipar slaže s tom odlukom i da će mu pomoći s nastavkom stvaranja same medalje. Kancelar također želi da na naličje stavi listove sa službenog sveučilišnoga pečata, kao i sveučilišno geslo SUOS CULTORES SCIENTIA CORONAT (znanost ovjenčava svoje štovatelje) s vanjske strane. Unutar vijenca, tj. s gornje strane sredine naličja kancelar Tolley želi da se izvede natpis THE/ GEORGE ARENTS/ LIBRARY AWARD (Nagrada knjižnice imena Georgea Arentsa). Donji dio, polovica ili trećina, ovisno o tome koliko prostora umjetniku treba, mora ostati prazan, kako bi se svake iduće godine moglo ugravirati ime seniora, dobitnika te medalje. Na aversu se, na okviru kakvoga god on bude zamislio, s donje strane mora pojaviti natpis SYRACUSE UNIVERSITY FOUNDED A.D. 1870 (Sveučilište u Syracuse, osnovano godine Gospodnje 1870). Na kraju pisma Bradley Meštovićima želi sretnu Novu i mnoge godine u budućnosti.

Dopisivanje se nastavilo dana 8. veljače, 8. i 22. ožujka, i 30. studenoga 1955.god.

Dopis P. Bradleya s nadnevkom 8. veljače 1955. god. sadrži obavijest da je bio odsutan tijekom dva i pol tjedna, te da je od svoje žene čuo da je Meštrovićev asistent Skop nazvao kako bi čuo mišljenje o skici za bibliotečnu medalju. Bradley se savjetovao s Eleanor Webb, kancelarom tajnicom, i ona smatra da bi bilo najbolje da skicu pošalje u ured kancelara, a tamo će se pobrinuti za sve ostalo.

Dana 8. ožujka 1955. Bradley iznova piše Meštroviću i moli ga da bude tako dobar da javi gđi Webb čim medalja bude gotova, kako bi se moglo urediti da je kancelar vidi prije no što ju budu poslali. Gđa Webb također smatra da bi se modeli trebali zapakirati kod njih, tj. u uredu kancelara, a pod Meštrovićevom paskom, kako bi bili što bolje zaštićeni. No do same izvedbe potrajalo je duže vrijeme.

Iz dopisa Williama P. Tolleya od 22. ožujka 1953. god. može se razabrati da su Meštrovića zamolili za neke izmjene na modelima Arentsove medalje, jer mu zahvaljuje na njima. Također kaže da će medalje iskovati *Medallic Art Company*. U sljedećem se dopisu od 30. studenog 1953. god. kancelar Tolley slaže s visinom honorara u iznosu od 500 \$. On nema nikakvih sugestija za lice medalje, ali smatra da bi bilo dobro da model prije no što bude izliven odobri g. Arents. Posljednje pismo u svezi s medaljom knjižnice imena Georgea Arentsa napisao je P. Bradley rukom dana 16. veljače 1955. god. On spominje da se telefonski razgovarao s Olgom Meštrović o bibliotečnoj medalji, a kancelar Tolley želi da se na njoj izvedu neke izmjene, na primjer, na licu, sa studentom koji čita, dolazi samo natpis BOOKS THE SOIL OF THE SPIRIT, ništa drugo, a natpis PER ASPERA AD ASTRA neka se ukloni. Na naličju, gdje je sveučilišno geslo, dolje mora biti natpis SYRACUSE UNIVERSITY FOUNDED A.D. 1870. Bradley nije siguran da li je geslo gore ili dolje, ali smatra da je bolje ako bude na gornjoj polovici i napisano manjim slovima. Bradley se vraća sljedeće subote i nazvat će umjetnika kako bi se sreli, jer ima još jednu Tolleyevu poruku glede izmjena na modelu. Krivo mu je da se još dalje mora raditi na medalji, ali je siguran da će to biti lijepa nagradna medalja i nada se da će je Meštrović potpisati. Iste je godine medalja izvedena – alat (kalupi promjera 12" = 30.48 mm, inv. br. 1955–013) i jedan otkov te medalje čuvaju se u *Medallic Art Company*.

AIA – Washington¹⁸) i također član nekoliko odbora tog instituta, pa tako i onoga za proslavu stote obljetnice te eminentne udruge, veliki poštivalac Meštrovića te poznavalac njegova djela, rado viđeni gost u mjestu South Bend, u državi Indiani, gdje je Meštrović sada živio (214 East Pokagon Street, South Bend 17, Indiana). Tako je započela dugotrajna prepiska u svezi s nikada ostvarenim projektom za medalju.

Gambaro piše da je *American Institute of Architecture* osnovan u gradu New Yorku dana 23. veljače 1857. god., te da bi tu stotu obljetnicu trebalo obilježiti jednom brončanom medaljom. To je već predloženo 1954. god., a odbor šestorice (Gambaro, Alexander C. Robinson III,¹⁹ Leon Chatelain,²⁰ William W. Wurster,²¹ Edmund R. Purves, Arthur B. Holmes) bio je mišljenja da, ako bi se Meštrović prihvatio tog posla, re-

Slika 9 – Figure 9

zultat bi bila odlična medalja neobičnog dizajna i vrijednosti. On pita bi li umjetnik preuzeo taj posao, koliko bi iznosio honorar, uključujući naknadu za tiskanje crteža, međugradske telefonske razgovore i možebitne putne troškove. Gambaro daje i detalje: promjer medalje treba iznositi 2 3/4 inča. Na aversu bi trebao doći prikaz koji simbolizira socijalni utjecaj graditeljstva u toj zemlji kako na vjerskom, tako i na filozofskom, gospodarskom, političkom polju te uključenje lijepih umjetnosti. Revers bi morao biti jednostavniji, s natpisom: 1857–1957 – CENTENNIAL OF THE AMERICAN INSTITUTE OF ARCHITECTS – FOUNDED – FEBRUARY 23, 1857. (1857–1957 – stota obljetnica Američkog instituta arhitekata – osnovan 23. veljače 1857). Tu se treba nalaziti i pečat instituta. Medalja bi se trebala prodavati članovima instituta i njihovim prijateljima tijekom skupštine 1957. god., a modeli bi se izložili u sjedištu instituta ili u Nacionalnoj umjetničkoj galeriji (*National Art Gallery*) u vrijeme ili nakon skupštine.

Prije no što je odlučio prihvatiti tu ponudu ili ne prihvatiti, Meštrović se posavjetovao s *Medallic Art Company* u New Yorku. Njegovo nam pismo nije sačuvano, ali u svom pismu s nadnevkom 19. travnja 1956. god., William T. Louth, zadužen za promičbu i prodaju, uvjerava Meštrovića kako su u tvrtki svi bili oduševljeni kad su saznali da je umjetnik odabran kao kipar koji će izraditi medalju za stotu obljetnicu tako uvaženoga strukovnog društva kao što je to *American Institute of Architects*. Premda su I. Meštroviću dobro znane mogućnosti tvrtke, Louth ga moli da se ne ustručava postaviti bilo kakvo pitanje. Glede modela Louth podsjeća Meštrovića da njihovi strojevi daju najbolje rezultate ako omjer medalje i modela iznosi 1:4. Dakle, ako Institut arhitekata želi imati medalju promjera 3", model bi trebao imati 12" u promjeru. U slučaju pak da kipar izvede još veći model, kao što je to već i činio, mogu se izvesti i posredne redukcije, te ga u tom slučaju moli da se s njima još posavjetuje prije nego počne modeliranje.

Dana 3. lipnja 1956. god, I. Meštrović je E.J. Gambaru poslao fotografiju sadrenog modela, popraćen dopisom. Na slici vidimo bradatog arhitekta, kako sjedi okrenut nadesno, a na koljenima drži dasku na kojoj crta. U pozadini se nižu gotička katedrala, egipatska piramida i pred njom grčki dorski hram. Poslije primitka mora da je kipar Gambaru uputio još jedno pismo s još jednom fotografijom 10. lipnja iste godine, no ono nije sačuvano.

Gambarov opsežni dopis datiran je 15. lipnja 1956. god. On potvrđuje primitak pisma od 10. lipnja i dvije fotografije prvog prijedloga za avers medalje i kaže da ih je prosljedio g. Robinsonu te moli za još četiri kopije slike, kako bi ih mogao dati ostalim članovima komisije, jer žive u različitim dijelovima zemlje. Stoga i ubuduće moli da mu kipar dostavi po šest, a ne dvije fotografije. U sljedećem pasosu priprema umjetnika na ono što će slijediti, a bit će njegovo osobno mišljenje o prvoj verziji, dato u prijateljskom i kooperativnom duhu. Naime, kad je medalja predložena prvi put 1954. god., na umu im je bio neki apstraktni oblik koji bi simbolizirao stvaralačke domete američkoga čovjeka na polju arhitekture i srodnih umjetnosti u posljednjih stotinu godina razvoja. Sugestija je bila da se simbolično odrazi socijalni utjecaj arhitekture te zemlje – vjerski, filozofski, ekonomski i politički te uklapanje lijepih umjetnosti i sl. Ujedno Gambaro smatra da bi idejni nacrt morao izraziti savremeno društvo, gledano kroz arhitekturu i srodne umjetnosti, a da istodobno govori o američkim naporima stjecanja vlastita izraza na spomenutim područjima kroz posljednjih stotinu godina. Medalja bi trebala izražavati njihov stvoreni poredak i mišljenje. Čini mu se da su se stvaralački umjetnici i američki narod zbližili u međusobnom razumijevanju, a medalja bi trebala pobuđivati u tom i drugom, već navedenom smislu.

Gambaro nastavlja na drugoj stranici u sličnom duhu i piše da smatra da se sve to može izraziti na simbolički način, a ne točnim prikazivanjem antičke i srednjovjekovne arhitekture. Osobno on nema ništa protiv prvog prijedloga, a smatra da bi se tom kreativnom naporu pristupilo s pustolovnim, smionim, hrabrim, vrlo inventivnim i dinamičkim duhom. Tema bi morala uzbuditi sve žice stvorenja i pred njih postaviti stijeg visokog standarda, kako bi ga mogli slijediti do istaknutog dostignuća. Ni Gambaro, ni ostali članovi odbora ne boje se ni brinu glede prijema takve medalje kod ostalih članova instituta. Svi jedva čekaju da se pridruže Meštroviću u njegovu radu u duhu kreativne pustolovine s težnjom za nečim neobičnim i dinamičnim. Kad iduće godine medalja bude predstavljena članovima i prijateljima na proslavi stote obljetnice, oni žele da svatko, tko dobije medalju, usklikne: *Taj je kreativni umjetnik majstor kiparstva i istovremeno pjesnik.*

E.J. Gambaro je 30. lipnja posjetio Ivana Meštrovića u Notre Dame, o čemu svjedoči Meštrovićevo pismo od 23. srpnja 1956. god. On potvr-

đuje primitak crteža s Gambarovim prijedlozima za medalju i povećanje pečata. Obećaje da će ponovno napraviti crtež medalje *»ali nisam siguran da će Vam odgovarati, jer, kao što sam Vam od početka spomenuo, takva vrsta posla ne spada u moje polje.«*

Gambarov odgovor napisan je 26. srpnja 1956. god. Poziva se ne samo na pismo od 23. srpnja, i na ona koja su prethodila, nego i na Meštrovićevu osobnu izjavu dana 30. lipnja, da on nije medaljer i da taj posao ne spada u njegovu domenu. Ipak, dobro poznavajući njegov veliki talent, svi su nastojali dobiti Meštrovićeve crteže za medalju. Budući da vrijeme vrlo brzo prolazilo, odbor je bio zabrinut što još nema prijedloga kako bi ga podastro Odboru za proslavu stoljetnice i Upravnom odboru Instituta radi odobrenja. Modeli su naime trebali biti gotovi za sastanke tijekom rujna. Kako već Meštrović sumnja u konačne rezultate i misli da sljedeći nacrt možda ne bi zadovoljio, Gambaro s velikim žaljenjem predlaže da sporazumno prekinu dogovor postignut 8. svibnja 1956. god., a ako kipar na to pristane, on moli da mu kaže koliko mu duguju za dotadašnji rad. Završava s uvjerenjem da prestanak suradnje neće umanjiti prijateljske odnose prema umjetniku, a niti poštovanje prema njegovom divnom talentu i opusu.

Ali Meštrović odgovara 31. srpnja 1956. god. Budući da je završio neke projekte, iznova se posvetio modeliranju medalje za Institut arhitekata, samo mu se Gambarov nagovor da prikaže cvijeće ili jaje kao simbol nije svidio. Slijedeći Gambarove sugestije iz jednog prethodnog pisma, osjetio je nuždu da temi pristupi kao prastarom simbolizmu, i tako je načinio gipsani model, malu fotografiju kojega prilaže, kako bi mu dao neku ideju. U pradavnim vremenima kružnica je predstavljala svemir, trokut ravnotežu, a sfiga živuća stvorenja u njihovim stupnjevima razvitka od životinjskoga do ljudskoga. Nastojanje ljudskog djelovanja tijekom svih vjekova bio je napredak kako na tehničkom, tako i na duhovnom polju. Naravno, arhitektura je također uključena u ta nastojanja. Ljudski lik na sredini modela predstavlja savremenog čovjeka s poluživotinjskim krilima, kako bi se uzdigao k višem savršenstvu. U tome se stadiju nalazio model dan prije, kad je stiglo Gambarovo pismo. Usprkos tome, kako bi mu pokazao da nije zapostavio dano obećanje, Meštrović mu šalje fotografije. Ali, ako se taj prijedlog ne bude svidio, ne moraju ga prihvatiti, a niti dati ikakvo obeštećenje.

U svome pismu s nadnevkom od 7. kolovoza 1956. god. Gambaro je potvrdio primitak Meštrovićeva pisma i tri fotografske snimke majstora drugog prijedloga za medalju. Tijekom subote i nedjelje odbor je imao prilike to proučiti i prodiskutirao je taj prijedlog i nije bio zadovoljan njime. A i ako bi odbor bio zadovoljan modelom, nikakva odluka se ne bi mogla donijeti, jer nema modela naličja medalje. Gambaro podsjeća umjetnika na njegovu pismenu izjavu glede prekida dogovora i sve drugo što je napisao u prošlim pismima te predlaže da se to učini i datira 8. svibnjem 1956 god. Budući da Institut običava o svemu ostaviti pismena traga - kako za Upravni odbor, tako i za pismohranu - on pri-laže jednostavnu izjavu u dvije kopije, s molbom da ih Meštrović potpi-še; jedna koju budu potpisali vodeći ljudi Instituta vratit će mu se. Ka-ko je vrijeme istjecalo, Gambaro je bio gotovo siguran da medalje isko-vane u povodu stote obljetnice Instituta uopće neće biti. Naposljetku iz-ražava svoje žaljenje da se sve završilo kako se završilo i poziva Meštro-vića da ih posjeti tijekom proslave stote obljetnice. Dokument, koji su potpisale obje stranke, vraćen je umjetniku s popratnim dopisom od 4. rujna 1956. god. E.J. Gambaro na kraju, u ime svoje i svojih kolega Meš-troviću još jednom zahvaljuju na ljubeznoj suglasnosti glede prekida ugovora i još ga jednom poziva na proslavu stogodišnjice.

Prema ljubeznom priopćenju kolege Alana Stahla (Američko numiz-matičko društvo), arhitekti su napokon ipak dobili svoju medalju, a nje-zin je autor bio umjetnik Lee Lawrie,²² samo je medalja otkovana 1958. god.

MEDALJA KOLEDŽA SAINT MARY-OF-THE-WOODS, INDIANA

Slijedeća medalja nastala je bez ikakvih problema, jer je prvi i jedini prijedlog prihvaćen bez ikakvih primjedbi.

Nešto više od mjeseca kasnije, dana 18. listopada 1956, Meštrović primio je još jednu narudžbu za medalju. Riječ je o pismu sestre Mary Joseph, izvršne tajnice udruge alumna, diplomiranih studentica katoličkog koledža Saint Mary-of-the-Woods (*Saint Mary-of-the-Woods Alumnae Association*) Reda sestara Providnosti (*Sisters of Providence*) iz Saint Mary-of-the-Woods, Terre Haute, Indiana. Sestra Mary Joseph piše po savjetu gđe Eileen O'Shaughnessy (Mrs. John O'Shaughnessy),²³ članice odbora alumna, a te se gospođe Marija Meštrović dobro sjeća, isto kao i njenog oca I.A. (Ignatius Aloysius) O'Shaughnessy.²⁴ Oboje je naime najnesebičnije novčano pomagalo tu školu. Eileen O'Shaughnessy je prethodno već razgovarala s umjetnikom i on je dao svoj pristanak za izradu još jedne medalje. Riječ je o nagradi za dobro vodstvo i službu. Postoji jedna ceduljica bez nadnevkva, na kojoj je najvjerojatnije sama gđa

Slika 10 – Figure 10

O'Shaughnessy časnoj sestri strojopisom napisala kako je divno da će medalju izraditi Ivan Meštrović te da on ima svoje ideje o njoj. Ona predlaže medalju promjera 1.5 inča (= 3.81 mm), naličje bi trebalo ostati prazno za graviranje imena djevojke i datuma. Na aversu neka bude ime koledža, ako može, uz rub. Kako je sestri poznato, nagrada se dodjeljuje za službu i vodstvo, ne za znanost. Gđa O'Shaughnessy nadalje nabacuje misao o krilima koja bi trebala predstavljati anđele koji služe, ali to možda uopće ne bi odgovaralo umjetnikovu poimanju, no ona će biti zadovoljna ako on bude izradio nešto što simbolizira službu i vodstvo. Pita časnu sestru imade li i ona kakvu ideju glede tog predmeta, a sigurna je da je ona o tome razmišljala.

Sestra Mary Joseph u svome pismu I. Meštroviću unaprijed izražava kako je cijeli odbor sretan da će medalju izraditi on. E. O'Shaughnessy je glede medalje i njezina izgleda već imala sasvim određene ideje te je zamolila časnu sestru da umjetniku prenese njene prijedloge. Na licu medalje moralo bi biti nešto što je tipično za njihov *campus*. Mnogi su smatrali da bi idealni predmet bio kip Naše Gospe (*Our Lady of the Campus*) koji se nalazi u okrugu koledža. Stoga sestra prilaže nekoliko fotografija kako bi umjetnik mogao steći uvid u cjelinu i detalje i smatra da bi stabla u pozadini mogla ujednačiti uskost kipa. Stablo koje je najtipičnije za njih jest hrast, stoga, ako bi se istaklo samo listom i žirom, neka to u svakom slučaju bude hrastov list, a to se odnosi na okvir. Okvir bi trebalo ispuniti natpisom SAINT MARY-OF-THE-WOODS COLLEGE, a časna sestra još napose ističe crtice koje spajaju riječi imena.

Ideja za naličje medalje bila je sljedeća. Trebalo bi prikazati ulazna vrata Koledža s jednom mladom djevojkom s kapom na glavi, odjevenu u talar, kako izlazi, a uokolo bi trebale biti riječi: LEADERSHIP AND SERVICE AWARD. Stoga sestra prilaže i nekoliko slika ulaza. Ona također napominje da je sve navedeno po svoj prilici preobilatno kako bi se smjestilo na jednu medalju i da nema namjere diktirati umjetniku, nego samo mu prenosi neke ideje koje su joj sugerirane. Bit medalje je ta na na jednoj strani bude prikazana naša Blažena Majka, kao ideal kršćanske žene u spomenutoj školi, a na drugoj strani mlada žena, tamo školovana kao kršćanski vođa. Što se tiče veličine medalje, mislilo se da bi promjer bio 1.5 inča (= 3.81 mm).

Meštrović je ubrzo izveo neke skice olovkom i poslao ih u koledž dana 29. studenog 1956. god. Sljedećeg dana (30. studenog) piše i pismo.

On zahvaljuje sestri Mary Joseph na pismu od 18. listopada, kao i na svim fotografijama. Crtež, poslan prethodnog dana, trebao je prikazati što je umjetnik smatrao prikladnim za takvu jednu medalju. Ujedno piše da je počeo s radom na sadrenome modelu te da ga je pokazao E. O'Shaughnessy. Njoj se model jako svidio, ali je predložila da skicu olovkom pošalje sestri Mary Joseph na mišljenje, prije no što nastavi s modelom. Budući da je model malen, Meštrović je imao poteškoće s očima. Kao što se na crtežu može vidjeti, studentice, nakon što su završile koledž, izlaze kroz vrata u život, a predvodi ih anđeo. Anđeo predstavlja duh koji su stekle kršćanskim odgojem u koledžu. Na drugoj strani medalje on namjerava staviti Blaženu Djevicu s imenom koledža.

Gđa O'Shaughnessy je dana 3. prosinca uputila profesoru Meštroviću toplo, rukom pisano pismo puno oduševljenja, zahvaljujući mu što je svoje vrijeme i predivni talent stavio na raspolaganje njenom koledžu. Ona piše da model za medalju smatra lijepim, iako ga je imala prilike gledati vrlo kratko i ne pod najboljim svjetlom. U medalji je mnogo snage i osjećaja, tako da će svaka djevojka biti ponosna da je dobije i nosit će je cijeloga života. I časne sestre su bile veoma uzbuđene i medalja im se vrlo svidjela, radi čega je i ona sama sretna. Sestre također mole da crtež potpiše kako bi imale nešto njegova za buduće generacije. Gđa O'Shaughnessy se ne usuđuje umjetniku dati honorar, jer je njegov talent nenaplativ, ali prilaže ček koji nek on potroši u dobrotvorne svrhe ili na neku osobu u pretbožićno vrijeme.

Slika 11 – Figure 11

Sestra Mary Joseph je pak Meštroviću napisala pismo dana 4. prosinca 1956. U njemu izjavljuje da su sestre bile vrlo sretnne kad su pret-

hodni tjedan primile umjetnikovo pismo i crtež. Dekanica, s. Marie Perpetua i ona sama, s. Mary Joseph, bile su vrlo zadovoljne skicom kao i detaljima koje je predložio za lice medalje. Sigurna je da će djelo biti lijepo i sretna je da je majstor preuzeo taj zadatak. Još jednom sestra upozorava kipara na detalj imena koledža, a to su crtice koje povezuju njegovu ime Saint Mary-of-the-Woods. Crtež vraća umjetniku preporučenom poštom. U arhivu *University of Notre Dame* čuva se mala fotografija gipsanog modela lica medalje. Tu se vidi Madonna *orans*, samo u sjedećem položaju, okrenuta licem, bez aureole, s velom i plaštom, kako u molitvi podiže obje ruke. Pozadina je prazna, pomalo neravna. Model se ne razlikuje od otkovane medalje.

U svojem pismu E. O'Shaughnessy (adresa: 136 DeWindt Road, Winnetka, Illinois), s nadnevkom 6. siječnja 1957 god., I. Meštrović joj zahvaljuje na njenom pismu od 3. prosinca i ispričava se na tako zakašnjelom odgovoru, budući da je bio vrlo zaposlen. Navodi da je crtež medalje poslao s. Mariji Perpetui, a ona da je pismeno izjavila da je vrlo zadovoljna. Čim dovrši sadreni model, poslat će i njega sestri, ako gđa O'Shaughnessy ne bude sugerirala drugačije. Kad je obećao da će izraditi model za medalju, on je samo želio razveseliti nju i njen koledž, kao dar sa svoje strane. Stoga nije bilo potrebno slati ček, ali kad je to već učinjeno, on će ga upotrijebiti za neke studente kojima je potrebna novčana pomoć. Na kraju pisma umjetnik kaže kako je bio sretan što se susreo s njom i s njenim ocem, koji je toliko darežljiv prema koledžu.

Dana 25. siječnja 1957. god. I. Meštrović izvijestio je s. Mariju Perpetuu da su modeli za medalju dovršeni, te da ih može poslati kad god to ona zaželi, a ako budu zadovoljne medaljom, neka se kod tvrtke *Medallic Art Company* raspitaju za uvjete redukcije te medalje. U postscriptumu on kaže da je prazan prostor dolje na jednoj strani medalje ostavljen za graviranje imena nagrađene studentice. U istom omotu je sestrama vratio sve fotografije.

S. Mary Joseph, u svom pismu Meštroviću od 27. siječnja 1957. god. izjavljuje njihovu radost kad su saznale da je prijedlog za medalju dovršen te ga moli da ga pošalje čim prije, budući da jedva čekaju kako bi ga mogle vidjeti. Što se tiče *Medallic Art Company* u New Yorku, učinit će prema njegovu savjetu. Ujedno zahvaljuje na vraćenim fotografijama.

Posljednje pismo s. Mary Joseph, datirano je 19. veljačom 1957. god. Ona obavještava umjetnika da su modeli za medalju stigli i da će ih pos-

lati tvrtki *Medallic Art Company* u New York. Modeli su vrlo dobri i sigurna je da će sve odlično ispasti te iskazuje svoje zadovoljstvo da su krenule u taj projekt na zahtjev gđe O'Shaughnessy. Slijedi dio pisma u kojemu ona objašnjava zašto se nije javila majstoru ranije – naime, on je paket s odljevima adresirao na časnu majku poglavaricu, a budući da je riječ o velikoj ustanovi i još k tome matici, kad je časna majka primila paket, nije znala kamo on spada. Nakon nekih propitkivanja paket je dospio do s. Mary Joseph. To je dakle prouzrokovalo malo zakašnjenje i ona ga samo spominje kako bi objasnila očito kašnjenje s potvrdom.

Julius Lauth, nama već poznati djelatnik *Medallic Art Company*, obratio se I. Meštroviću pismom dana 23. travnja 1957. god. Najavljuje da mu je zasebno poslao seriju pokusnih otkova novih kalupa medalje Saint Mary-of-the-Woods u olovu te moli umjetnikovo što brže odobrenje prije no što započnu s iskivanjem medalje koju je naručio spomenuti college. Pokusne otkove ne mora vraćati. Obecaje da će, kao što je to uobičajeno, autoru poslati obvezatni primjerak čim medalje budu otkovane. Na to je pismo kipar dogovorio dana 29. travnja, izjavljujući da nalazi da su pokusni otkovi vrlo dobri i da daje dozvolu za kovanje medalje.

Budući da primjerka te medalje, koja se još i danas dodjeljuje najboljim diplomanticama škole, nije bilo u zbirci *American Numismatic Society*, to je Charles Lamb, arhivist *University of Notre Dame* ljubezno otišao do koledža i snimio jednu od medalja koje se tamo čuvaju i poslao je u Zagreb. Kalupi promjera 11« (= 27.94 mm) u *Medallic Art Company* nose inventarski broj 1957–038.

MEDALJA FUNDACIJE JOHN McGEARY

Posljednja Meštrovićeva medalja uopće nastala je tijekom 1958. god. Dana 3. siječnja započelo je prilično opsežno majstorovo dopisivanje s John H. McGeary Jr., predsjednikom katoličke neprofitne dobrotvorne, odgojne i sl. fundacije (*McGeary Foundation Inc.*, Room 252, 8340 Northeast Second Avenue, Miami 38, Florida). McGeary piše kako bi njegova organizacija željela otkovati spomen-medalju, koja bi se svake godine dodjeljivala za određene zasluge na polju odgojnih, dobrotvornih i vjerskih djelatnosti te pita bi li umjetnik bio zainteresiran da načini takvu medalju za njih. Nada se da će biti u Chicagu 17. siječnja iste godine i mogao bi se dovesti autom u Notre Dame u subotu, 18. siječnja, kako bi se s Meštrovićem o tom predmetu porazgovarao – naravno u slučaju ako bi on bio zainteresiran. Ukoliko mu taj datum ne bi odgovarao, McGeary bi mogao doći neki drugi dan u tjednu koji je slijedio. I. Meštrović mu je odgovorio 7. siječnja 1958. god., potvrđujući primitak pisma od 3. siječnja. Kao što je to u prošlosti više puta naglasio, on i ovaj put napominje da ta vrsta skulpture baš nije njegov genre, ali da usprkos tome s vremena na vrijeme pravi i pojedine medalje. Ukoliko g. McGeary želi s njim razgovarati o toj temi, bit će mu zadovoljstvo sresti se s njim u Notre Dame u njegovu atelieru u subotu 18. siječnja. Taj susret je McGeary potvrdio pismom s nadnevkom 14. siječnja, s napomenom da će stići u Conrad Hilton Hotel u Chicagu navečer u petak, 17. siječnja, iznajmit će automobil i dovesti će se u Notre Dame između jedanaest i dvanaest sati.

Susret je dobro prošao, jer 5. veljače 1958 god. McGeary ponovno piše Meštroviću. Potvrđuje primitak pisma od 29. siječnja (njegova nam kopija nije sačuvana). Osobito mu je drago što je umjetnik dao pristanak za izradu medalje za njegovu fundaciju. Predmet, izvedbu posvema prepušta majstoru, a natpis za naličje medalje poslat će mu kasnije. Ujedno se raspituje glede smanjivanja sadrenog modela u manji kalup za zlatnu medalju. Umjetnika pita kako bi on želio da se regulira pitanje honorara, bi li on želio da mu se dio isplati odmah, a dio kasnije, ili bi mu bilo draže da sačeka dok cijeli prijedlog ne bude završen. Fundacija umjetniku predlaže da se ne žuri te da bi i početak ljeta bio posve prikladan za dovršenje medalje.

Slika 12a – Figure 12a

I. Meštrović odgovara 17. veljače, zahvaljuje na pismu od 5. veljače. Kao što je bio obećao, izradit će model za medalju i bit će gotov početkom lipnja, samo ga moli za natpis predviđen za revers medalje. Kao što mu je već usmeno bio kazao, tema će biti Krist Učitelj, a glede honorara za model, uobičajeno je platiti polovicu unaprijed, a drugu polovicu kad je sadreni model dovršen. John H. McGearly odgovara 19. veljače. Šalje mu ček u iznosu od \$500.00, kao predujam i polovicu honorara za izradu medalje fundacije, a druga polovica će biti isplaćena kad model bude gotov. Isto se slaže s time da model bude pripremljen tijekom lipnja, ali prije toga će umjetnik dobiti tekst za naličje medalje. U međuvremenu se povezoao s *Medallic Art Company* u New Yorku glede preuzimanja gipsanog modela za redukciju i izradu alata za kovanje medalje. Čini mu se da oni odlično rade i da su u stanju prenijeti duboki reljef u metal, stoga napominje Meštroviću da se ne mora mučiti s izradom plitkog reljefa, nego da ga izradi plitkog ili dubokog kako god to on želi.

Meštrović se zahvalio na pismu i na čeku dana 3. ožujka 1958. god., ponavlja da će model biti pripremljen do početka lipnja i moli da mu u skorij budućnosti pošalje tekst za natpis na naličju. Siguran je u kvali-

Slika 12b – Figure 12b

tete *Medallic Art Company*, a medalju će izraditi u svome stilu, dakle ne u dubokome reljefu, ali u jasnome modeliranju. Već 6. svibnja I. Meštrović obavještava McGearyja da je model dovršen, ali da još nema teksta za naličje, pa bi to volio čim prije dobiti. Ako on to želi, Meštrović će modele poslati direktno u *Medallic Art Company*.

Odgovarajući na kiparevo pismo od 6. svibnja, McGeary 12. svibnja piše da mu šalje tekst za naličje. Naslov, signatura i godina mogu se pojaviti na prednjoj strani, ako to Meštrović želi. Dva prazna prostora na naličju mogu imati oblik i veličinu kakvu god umjetnik smatra najboljom, a i vrsta slova može biti odabrana prema njegovu nahođenju, a jednako tako i slova uz rub medalje. Drugim riječima, on mu daje slobodnu ruku u rasporedu i izgledu riječi i ideja. McGeary namjerava doći u Notre Dame u rano popodne u subotu 7. lipnja kako bi preuzeo do tada dovršene modele, a osobno će donijeti i ček za ostatak honorara. Ako to vrijeme ne odgovara, on moli Meštrovića da mu to javi i onda bi mogao urediti da doputuje oko 21. lipnja.

I. Meštrović je kratkim pismom od 24. svibnja potvrdio da mu spomenuti datum odgovara. Nakon posjeta John McGeary piše Meštroviću

dana 20. lipnja kako mu je bilo drago što ga je ponovno susreo u Notre Dame i zahvaljuje mu na ljubeznosti i pažnji koju mu svaki put ukazuje. Modele je odnio u *Medallic Art Company* i dogovorio je izradu kalupa. Nada se da će oni biti gotovi tijekom kolovoza, pa će umjetnik dobiti olovne ili brončane otkove na kritiku i odobravanje. Ako se išta ne bude svidjelo, on znade da će majstor svoje primjedbe poslati izravno *Medallic Art Company*, ali je siguran da umjetnički direktor Julius Lauth osobito pazi na točnu izradu prema modelima koje prima od umjetnika.

U fundusu *Medallic Art Company* nalazi se alat za tu medalju i on ima promjer 12" (30.48mm), a inventarski broj je 1958-011.

PRIJEDLOG ZA MEDALJU NACIONALNOG SVETIŠTA BEZGREŠNOG ZAČEĆA

Potkraj iste 1958. godine je Julius Lauth, umjetnički direktor *Medallic Art Company* pokušao s Ivanom Meštrovićem dogovoriti projekt izrade još jedne medalje. U svome dugačkom pismu od 17. prosinca Lauth piše Meštroviću kako su mu se tih dana javili neki ljudi iz Nacionalnog svetišta Bezgrešnog Začeca (*National Shrine of the Immaculate Conception*) u Washingtonu. Te je ljude zanimala cijena dviju medalja posvećenih posveti te crkve, namijenjenih prodaji. S jedne strane oni žele da se prikaže pogled na cijelu zgradu, a ono što bi trebalo biti s druge strane još je predmet diskusije. Istaknut je prijedlog da bi najbolje odgovarala reprodukcija lika Majke Božje od Bezgrešnog Začeca, koju je za vanjski zid apside izradio Meštrović. Očito je bila riječ o ljudima kojima je Meštrovićevo ime bilo dobro poznato kao i njegova povezanost s tim svetištem i druga njegova djela, ali nisu bili upoznati s izgradnjom svetišta. Tvrtka je zamoljena da se pobrine za nacrt i sve potrebno modeliranje.

Stoga Lauth pita majstora da li bi ga zanimalo izmodelirati i prirediti sadrene modele za takvu jednu medalju. Modeli bi trebali imati promjere 12" (30.48mm), a naravno, sama arhitektura bi morala biti reproducirana s velikom pažnjom posvećenom perspektivi i detaljima. Ako nema volje za takav posao ili je prezaposlen da bi se za sada tome posvetio, Lauth ga moli za savjet i pita da li je kompozicija lika Bezgrešnog Začeca na apsiidi izrazito njegovo djelo. Također pita bi li se taj zadatak mogao povjeriti nekom drugom umjetniku, kako bi lik smjestio u okrugli okvir. Zna se da kip Bezgrešnog Začeca po svoj prilici postoji u tisućama inačica u mnogim medijima, te stoga žele njegov savjet.

Drugi projekt koji bi zanimalo spomenute ljude je izrada pravokutne plakete s likom Majke Božje od Bezgrešnog Začeca koja stoji na apsiidi, smještenim s desne strane, dok bi se s lijeve strane nalazio poduži natpis. To bi zahtjevalo zamisao i pripremanje gipsanog modela visine oko 13" (33.02 mm). Na jednak način postavlja se isto pitanje u svezi s originalnom kompozicijom, kao i u prvom slučaju, ako majstor izjavi da ne bi prihvatio taj posao.

Lauth nadalje kaže kako su tijekom posljednjih godina imali rijetku priliku reproducirati tri ili četiri medalje prema modelima koje im je poslao, te su s mnogo zanimanja zapamtili njegov plošni, rezbareni stil u kojem je izvodio svoje radove.

Ako bi majstora zanimale spomenute medalje te bi pristao da preuzme oblikovanje i pripremanje modela, Lauth ga posebno moli da li on smatra da bi takav plošni, urezani stil služio vlasniku medalje kao zadovoljavajuća uspomena i minijaturna kopija dubokog reljefa smještenog na apsidi. Za umjetnikovo bolje razumijevanje Lauth sažimlje sadržaj svoga pisma u obliku tri pitanja i moli ga za brzi odgovor:

1. Imade li majstor volje i vremena da preuzme rad na tri plitka reljefa, kao što je to prethodno opisano;
2. Ako on pristane na to, bi li on napustio svoj uobičajeni plitki medaljerski stil i izveo spomenute medalje u modeliranom reljefu;
3. Ako on ne može preuzeti taj posao, postoje li klauzule odnoseće se na originalnost njegove koncepcije lika za koji bi majstor trebao dati dozvolu prije no što bi neki drugi kipar smio pripremiti takav rad.

Na kraju pisma Julius Lauth Meštroviću čestita nadolazeće blagdane.

Meštrović je za Nacionalno svetište Bezgrešnog Začeća u Washingtonu (*National Shrine of Immaculate Conception*, 400 Michigan Avenue NE, Washington D.C. 20017–1566) izradio dvije statue, *Marija Bezgrešna s anđelima* i *Marija Kraljica Svemira*, koje su postavljene iznad glavnih ulaza, s južne i sjeverne strane te velike bazilike. Za istu baziliku je neka djela izradio i Josip Turkalj (Joseph Turkaly),²⁵ jedan od Meštrovićevih asistenata na Sveučilištu Notre Dame.

Nažalost, Meštrovićev odgovor, s nadnevkom 22. prosinca 1958. god. bio je negativan. Potvrđuje primitak Lauthova pisma i izražava svoje žaljenje što ne može preuzeti taj posao jer je veoma zauzet s nekoliko narudžbi koje mora završiti sljedeće godine. Što se tiče Marijina lika na apsidi svetišta, smatra ga, naravno, svojim djelom, budući da ga je on načinio. Stoga ne može dati svoju dozvolu da ga kopira netko drugi. U postscriptumu nastavlja u nadi da će tvrtka naći nekoga da izradi medalju prema njihovim naporima. Tako je završila majstorova plodna suradnja s najvećom i najboljom medaljerskom tvrtkom u Sjedinjenim Američkim Državama. Novih Meštrovićevih medalja više nije bilo.

KATALOG

1 SYRACUSE, NEW YORK

Kovnica: Medallion Art Company, Dayton, Nevada. (bez godine: 1952/2003) *Harry Edward Salzberg Memorial Award* (Spomen nagrada Harryja Edwarda Salzberga)

Av.: Upravljač bojnih kola (*biga*), odjeven u tuniku koja mu doseže do koljena, nalijevo; drži obim rukama imaginarne uzde, lijeva ruka ispružena, desna savinuta u laktu i podignuta; okrenut leđima, stoji u raskoraku, s lijevom nogom postavljenom naprijed, desna noga položena je unatrag; konji se propinju, kotači se vrte tako da im se ne vide žbice. Linearni okvir. Osječak. Signatura IM (u ligaturi) gore lijevo u odsječku.

Mirnik 1997, 9.

Bronca. Dim.: F 102 mm. 538:ZAG E47614 (Mile Milković, St. Petersburg, Florida, USA).

2 NEW YORK

Kovnica: Medallion Art Company, Dayton, Nevada. (bez godine: 1954/2003) Sokrat/Platon. Medalja u izdanju *Society of Medalists*, New York.

Av.: SOCRATES DISCUSSING WITH HIS DISCIPLES gore na okviru; Sokrat, nag do pasa, sjedi lijevo nadesno, govori trojici učenika desno. Linearni okvir. Signatura IM (u ligaturi) dolje desno.

Rv.: THE PHILOSOPHER IN THE GRIP OF INSPIRATION gore na okviru; Bradati filozof (Platon), sjedi lijevo nadesno, na lijevom koljenu drži ploču na kojoj piše; desno mladi genij, glave okrenute prema gore. Signatura IM (u ligaturi) dolje desno Linearni okvir.

Mirnik 1997, 11.

Bronca. Dim.: F 73mm. 538:ZAG E47615 (Mile Milković, St. Petersburg, Florida, USA).

3 SYRACUSE, NEW YORK

Kovnica: Medallion Art Company, Dayton, Nevada. (bez godine: 1955/2003)

The George Arents Library Award (Nagrada knjižnice imena George Arentsa)

Av.: BOOKS THE SOIL OF THE SPIRIT gore na okviru. Poprsje: Mladić, u raskopčanoj košulji i puloveru, čita nadesno, podbočio glavu ljevicom, u desnici drži otvorenu knjigu; u pozadini polica s knjigama. Linearni okvir.

Rv.: SUOS CULTORES SCIENTIA CORONAT: gore; SYRACUSE UNIVERSITY FOUNDED A-D-1870 dolje; THE/GEORGE ARENTS/LIBRARY AWARD gore u polju; u lovorovom vijencu.

Mirnik 1997, 12.

Bronca. Dim.: F 102mm. 538:ZAG E47616 (Mile Milković, St. Petersburg, Florida, USA).

4 TERRE HAUTE, INDIANA

Kovnica: Medallion Art Company, Dayton, Nevada. (bez godine: 1957/2003)

Saint Mary-of-the-Woods College Alumni Association (Udruga alumna Koledža Saint Mary-of-the-Woods)

Av.: SAINT MARY-OF-THE-WOODS COLLEGE na traci dolje; Lik Majke Božje, s velom i plaštem, sjedi, moli podignutih ruku, licem. Linearni okvir.

Rv.: Anđeo, stupa lijevo nalijevo, glava okrenuta unatrag, predvodi kroz ulazna vrata koledža šest diplomiranih djevojaka; u pozadini stablo. Odsječak prazan, za graviranje mena. Linearni okvir.

Mirnik 1997, 16.

Bronca. Dim.: F 38mm. 538:ZAG E47617 (Mile Milković, St. Petersburg, Florida, USA).

5 MIAMI, FLORIDA

Kovnica: Medallion Art Company, Dayton, Nevada. (bez godine: 1958/2003) *The McGeary Foundation Gold Medal* (Zlatna medalja Fundacije McGeary)

Av.: Isus, sjedi, licem, na postolju; podignuo desnicu, ispružio ljevicu; s lijeva stoje četiri učenika okrenuta leđima, a s desna četiri žene pokrivenih glava, također leđima. Linearni okvir.

Rv.: -RELIGIO-EDUCATIO-ARTES ET LITERAE-CARITAS uokolo; CHRIST/ THE TEACHER/ GOLD MEDAL AWARDED TO/ (prazno polje) / BY/ THE McGEARY FOUNDATION/ MIAMI-FLORIDA/ FOR/ DISTINGUISHED ACHIEVEMENT/ (prazno polje). Signatura dolje: IVAN MEŠTROVIĆ.

Mirnik 1997, 17.

Bronca. Dim.: F 70mm. 538:ZAG E47618 (Mile Milković, St. Petersburg, Florida, USA).

IVAN MEŠTROVIĆ'S AMERICAN MEDALS

After settling in the United States, Meštrović received many commissions for sculpture, reliefs and medals. Medals were ordered by several institutions and associations: Syracuse University, New York; the Society of Medallists; the American Institute of Architects, Washington; Saint Mary-of-the-Woods College, Terre Haute, Indiana; and the McGeary Foundation, Miami, Florida).

The first traces of Meštrović's activity as a medallist in the United States are in a letter of 6 May 1953, signed by Felix Weil of the Medallist Art Company (325 East 45th Street, New York), in which he informs the sculptor that two bronze replicas of a medal of his (even if it is not specified, it was the *Charioteer*, i.e. the 1952 Salzberg Medal), each with a special patina, had been mailed to him to Syracuse University's Department of Fine Art for his own personal collection. One of these bronzes had the same patina as some medals already delivered, and the other had a patina that accentuated the relief more strongly. The firm's pleasure at having had the opportunity to reproduce a work created by the master sculptor was also expressed, as was the hope that he would be pleased with the results. In his letter of 10 June, Meštrović expressed his satisfaction with the bronze replicas of his medal, and noted his preference for the one on which both the figure and the background had the same patina. This seems to have marked the start of a long-standing collaboration of the artist and the Medallist Art Company.

A photograph of the uniface *Charioteer* medal, owned by Marija Meštrović, was taken in Buenos Aires, and exhibited in Zagreb in 1983; the original medal was seen by the present author only in 1994. On the medal an athletic charioteer, wearing a tunic, drives a biga, pulled by

two prancing horses. He holds imaginary rein in his hands. The reverse is blank, which means that the inscription was engraved on special occasions. At the Meštrović Foundation in Zagreb there is a large drawing of a similar charioteer, made before 1919, which was formerly owned by the Croatian film director Oktavijan de Miletić, at whose villa Meštrović stayed when he arrived in Zagreb in 1919. The die and a specimen of this medal, kept in the holdings of the Medallie Art Company, now in Sioux Falls, South Dakota, permit us to conclude that the *Charioteer* medal was designed as the Harry Edward Salzberg memorial award for outstanding achievement in the field of transportation, that it was presented by Syracuse University, and that it continued to be struck after the artist's death. In 1967 it was given to J.Burch McMorran, as the reverse inscription on the Medallie Art Company's example indicates.

Weil addressed the sculptor again on 28 September 1953. In this letter he drew his attention to the non-profit organization, the Society of Medalists, which had been formed in the late 1920s with the object of promoting the art of the medal and acquainting its members and the public with American art in that field. The first president of the society was George Pratt, philanthropist and art patron. The organisation grew to a membership of around 1000 members in the United States and abroad. According to Weil, two bronze medals, reproduced from sculptors' models, were issued to members each year. The advisory committee was at that time composed of several prominent sculptors: James E.Frazer, Paul Manship, Chester Beach, Sidney Waugh and Walker Hancock. Meštrović was invited to produce a medal of his own: there were no restrictions as to design, all what was wanted was a good medal. Models of the medals, which were two-sided, were usually made from nine to twelve inches in diameter, but, if that was too small for the artist to execute his models, twenty to twenty-four inches would be practical and the society would, in turn, have to make an intermediate reduction to a more practical size. A nominal fee of 500 US dollars was normally paid to the artist, the additional reward being the worldwide distribution of the sculptor's work. Meštrović was invited to inspect the society's own gallery where many examples of sculptors' work, as well as the complete collection of all the society's medals issued to date, were on display.

Meštrović acknowledged the receipt of the letter on 18 October 1953, accepting the society's offer and agreeing to the fee, but adding: »I

must admit that medallic design is not my field but nevertheless I am willing to cooperate with you and make a medal.« As he was busy, he wrote that he could not promise an exact date.

In a later undated letter the artist told Weil that he was sending the model for the medal, which he had promised some time ago and had finally had time to complete. It had an obverse and reverse design, but the choice as to which side was which was left to Weil. On one side there was a philosopher deep in thought and on the other side Socrates is seen discussing with his disciples. Photographs of these two plaster models are preserved in the University of Notre Dame Archives. The Society of Medalists advertised the medal in its fiftieth issue (November 1954) with a reproduction of both sides, a short text by Meštrović, and another text introducing Meštrović. The sculptor wrote *»I have chosen Socrates for my theme as he was dedicated to the search of truth and preached it. On the reverse of the medal I put Plato, who wrote under the inspiration of his teacher. In my opinion, searching for the truth is the noblest task of humanity.*«

This medal was well received. At the 12th FIDEM congress in Paris in 1968 the late Elvira Clain-Stefanelli said about this medal: *»Un autre des grands sculpteurs qui ont consacré une médaille a la même collection est Ivan Mestrovitch. La composition Socrate parlant à ses disciples est vraiment remarquable, nous avons l'impression que l'artiste a taché de transposer un dessin linéaire sur la surface d'une médaille avec l'effet surprenant de profondeur et de plasticité.*«

During his stay in Syracuse, New York (his address was 817 Livingstone Avenue), Meštrović was asked to make another medal. The commission must have come in 1954, because early in 1955 he received a letter from Phillips Bradley, executive secretary of the Syracuse University Library Associates, informing him that the chancellor, William P. Tolley, had received a note from George Arents, indicating that his choice for the motto on the medal he was designing was BOOKS THE SOIL OF THE SPIRIT. The obverse should have the words: SYRACUSE UNIVERSITY FOUNDED A.D. 1870. The chancellor also desired Meštrović to produce the reverse, which was to have the leaves of the official university seal, encircled by the motto SUOS CULTORES SCIENTIA CORONAT. Within the leaves, in the upper part of the center of the reverse Chancellor Tolley wanted the in-

scription THE GEORGE ARENTS LIBRARY AWARD, while the lower half to third of the field is to be left blank, so that the name and year of the senior who received the medal could be engraved.

Further correspondence took place on 8 February, 8 and 22 March, and 30 November 1955. At the suggestion of Chancellor William Tolley, communicated in a letter by Phillips Bradley of 16 February 1955, some changes were to be made, namely on the obverse, where a student reading and the text BOOKS THE SOIL OF THE SPIRIT was to be left; nothing else was to appear, including the motto PER ASPERA AD ASTRA. On the reverse, where the university motto took up the top half and the legend SYRACUSE UNIVERSITY FOUNDED A.D. 1870 occupied the lower edge, the letters should be smaller. Later it was suggested that, before the medal was struck by the Medallic Art Company in New York, it should be shown to Arents for approval. The fee for the Arents Library Medal amounted to 500 US Dollars.

On 16 February 1956 Meštrović received a letter from the American Institute of Architects (AIA) in Washington, signed by E. James Gambaro, a fellow of the AIA, admirer of Meštrović and connoisseur and a welcome guest at South Bend, where Meštrović now lived (at 214 East Pokagon Street). Gambaro wrote that the centenary of the American Institute of Architecture, founded in New York on 23 February 1857, was to be marked by a medal. This had first been proposed in 1954, and the committee of six (Gambaro, plus Alexander C. Robinson III, Leon Chatelain, William W. Wurster, executive director Edmund R. Purves and staff executive Arthur B. Holmes) considered that, if Meštrović would be willing to undertake this work, a distinguished medal of unusual design and great merit would result. Its diameter was to be 2 3/4 inches. For the obverse the committee wished for a design symbolic of the social impact of architecture in the United States, which would incorporate the religious, philosophical, economic, political and artistic aspects of architecture. The reverse had to be simpler, with the seal of the Institute and the legend: 1857-1957 – CENTENNIAL OF THE AMERICAN INSTITUTE OF ARCHITECTS – FOUNDED – FEBRUARY 23, 1857. The medal would be sold to members and their friends during the Institute's 1957 Convention, and the models were to be exhibited either at the headquarters of the Institute or at the National Art Gallery during or after the convention.

Before beginning, Meštrović consulted the Medallic Art Company in New York. In a letter dated 19 April 1956, William T. Louth told the artist that he was delighted to learn that he had been selected as the sculptor to prepare the centennial medallion for the American Institute of Architects. In connection with the models, Louth reminded Meštrović that best working ratio for their machines was four to one. So if the AIA wanted a three inch medal, his model should be twelve inches. If he wanted to make his models larger, as Louth believed he had done in the past, it was possible for them to make intermediate reductions, but, if this was the case, he should check with them about the dimensions of models before they were started.

An agreement was concluded between the Institute and Meštrović on 8 May 1956. Meštrović set to work and on 3 June 1956 he sent Gambaro a letter accompanied by a photograph of the plaster model, which showed a bearded architect drawing on a board placed on his knees. In the background there is a Gothic cathedral and a Greek Doric temple, and behind it a pyramid.

Gambaro's detailed reply is dated 15 June 1956. He thought that what was needed could be expressed by symbolic means rather than by a presentation of ancient and medieval architectural forms in a pictorial manner. His opinion was that the design should express American society as reflected in its architecture and allied arts, and at the same tell the story of America's efforts at self-expression in these particular creative fields in the past hundred years. Also, it should be expressive of their emerging signs that the creative artists and the American people were coming closer together in sympathetic understanding. The two gentlemen met at South Bend on 30 June and there were further discussions on the medal, during which Meštrović repeatedly told Gambaro that he was not a medallist and that this was not his area of expertise.

A brief letter by Meštrović followed on 23 July 1956: *»I have received the drawings with your suggestion for the medal, as well as the enlargement for the seal. I will try again to make the drawing for the medal, but I am not sure if it will be at your satisfaction, because as I have mentioned to you in the beginning, this kind of work is not my field.«* Gambaro's answer was written on 26 July 1956. As time was running short, he proposed that, by mutual consent, they terminate their agreement of 8 May 1956 with an unconditional release.

But meanwhile Meštrović wrote on 31 July 1956 that, having finished some other projects, he had returned to the project and made a design for the centennial medal, but that he had not used Gambaro's suggestion of flowers or an egg as symbol, as this did not appeal to him. In his second design Meštrović used the ancient symbols of a circle to represent the universe, a triangle to suggest equilibrium, and a sphinx to evoke different levels of life from animal to human, from the physical to the spiritual; the human figure in the centre of the medal symbolises the efforts of modern man to attach wings to the semi-animal, in order to enable the sphinx to rise to a higher perfection. In his letter he added that he considered that the goal of human activity throughout the ages was to achieve a progress in both the technical and spiritual fields, and that architecture was included in this endeavour. While working on this design Gambaro's letter of 26 July arrived, but, without placing any obligation to the recipient, the sculptor decided to send photographs of the design in order to show that he had not neglected his promise.

In a letter dated 7 August 1956 Gambaro acknowledged the receipt of the letter and the three photographs of the second design. His verdict was that the second design was unsatisfactory and that in any case no decision could have been reached without having the reverse side. With time running short, Gambaro was now pessimistic that there would be a centennial medal at all and to his regret the entire matter was brought to a close by a simple form, a signed copy of which was returned to Meštrović on 4 September. According to the information given to me by Alan Stahl, the architects did in fact issue a medal by the artist Lee Lawrie, but in 1958.

Just over a month later, on 18 October 1956, Meštrović received another medallion commission from Sister Mary Joseph, the executive secretary of the Saint Mary-of-the-Woods Alumnae Association of Saint Mary-of-the-Woods, Terre Haute, Indiana. Following the suggestion of Mrs Eileen O'Shaughnessy, a committee member, the artist was asked to design for a prize medal to be given for service and leadership. Mrs O'Shaughnessy, who together with her father were among those who generously supported the college, already had a clear idea of what the medal should look like. On the obverse there should be the statue of Our Lady of the Campus (enclosed were several pictures), with trees, preferably oaks, or leaves as a pos-

sible background. The text ought to be SAINT MARY-OF-THE-WOODS COLLEGE, and there was a specific request not to omit the three hyphens. On the reverse it was suggested that the gates of the college be shown, along with a young lady in cap and gown striding forth, encircled by the words LEADERSHIP AND SERVICE AWARD. The medal was to be about an inch and a half in diameter. The essential idea of the medal was to represent the Virgin as the ideal of Christian womanhood, and on the reverse the young woman trained at the college to go forth as a Christian leader.

Meštrović soon made a pencil drawing and sent it to the college on 29 November, with a letter following the next day. Mrs O'Shaughnessy wrote a warm letter addressed to Professor Meštrović on 3 December, thanking him for giving his time and talent at the service of her college. She wrote that she found the sketch beautiful, with much strength and feeling, and that each girl would be proud to win and wear the medal all her life. The sisters also loved it very much and expressed their wish that he sign the medal. She would not presume to offer him a fee, as it would be beyond her to pay for his great talent. However, she would like him to use the enclosed cheque to help some charity or deserving individual during that Christmas season. In his reply on 6 January 1957, Meštrović declared that, when he had promised to make the model, he had wanted to give pleasure to her and to her college, and therefore it was not necessary to send him a cheque. Since she had done it, he was going to use it for some students who needed financial help.

The sisters returned the design together with a letter on 4 December 1956. A photograph of the obverse of the plaster model that followed has been preserved in the University of Notre Dame archives. Madonna orans wearing a veil and a cloak, facing, with the inscription below. The reverse, showed students who had finishing college walking out of the gate into adult life, guided by an angel who represented the spirit they received through the college's Christian education. The empty space on the bottom of the medal reverse was left for the inscription of the name of the student

The dean of the college, Sister Marie Perpetua, was informed by Meštrović on 25 January 1957 that the medal was finished in plaster, and he enquired when he could send it to her. If she was satisfied with the medal, he recommended her to contact the Medallic Art Company in New York. Sister Mary Joseph, in her letter of 27 January 27 1957, asked

that the model be sent as soon as possible, as they were all eager to see it and she also said that they would do as he suggested and write to the Medallion Art Company in New York. The final letter from Sister Mary Joseph, dated 19 February 1957, tells us that the models reached her after some delay.

A further step was made on 23 April when Julius Lauth, the Art and Production Manager of the Medallion Art Company, sent the artist a set of lead impressions from the new dies of the Saint Mary-of-the-Woods medal for approval. He promised to provide him with the usual complimentary example when the medal was struck. A couple of days later, on 19 April, Meštrović gave his approval. The medal is still awarded today.

On 3 January 1958 a long correspondence between Meštrović and John H. McGeary Jr., president of the non-profit, charitable and educational foundation McGeary Foundation Inc. of Miami, Florida was initiated by a letter, in which the artist was asked whether he would be willing to design a commemorative medal to be awarded annually for achievements in the educational, charitable or religious activities of the Foundation. McGeary also announced he would visit Notre Dame on 18 January 1958, so that they could discuss the matter in person. Meštrović replied on 7 January, agreeing to meet him, but warning McGeary that this kind of sculpture was not exactly his forte, although he did occasionally make medals. The appointment, confirmed by McGeary in his letter of 14 January, seems to have been successful, for in his letter of 5 February McGeary expressed his happiness that the sculptor had agreed to design the medal. The subject matter and execution were entirely left in his hands, he would be furnished with the inscription for the reverse side only. McGeary promised that he would take the necessary steps concerning the reduction of the plaster to a small size of the die for the gold medal, which he hoped would be ready at the beginning of summer. Meštrović was also asked about the question of a fee. In a letter of 17 February 1958 Meštrović promised to finish the plaster model by the beginning of June, provided that he was given the text for the inscription. The subject of the medal would be Christ the Teacher. As for the fee, it was usual to pay one half of the amount in advance and the other half when the plaster model was finished.

A cheque for the advance of 500 dollars was sent to him on 19 February. J. McGeary also wrote that he had been negotiating with the Me-

dallic Art Company to take the finished plaster model and from it to make the dies. On 3 March 1958 the artist wrote to thank for the letter and the cheque. In another letter of 6 May he informed McGeary that the obverse was finished and that he was waiting for the text for the inscription on the reverse. This was provided by McGeary in a letter of 12 May, in which he added that the lettering might be in any style he preferred and the words could be adjusted to fit. McGeary expected to be in Notre Dame on 7 June in order to pick up the finished models and to hand the cheque for the balance of the fee. The artist's answer, dated 14 May, was positive. The last letter by John McGeary was written on 20 June. He told Meštrović that he had carried his models to Medalliac Art Company and the company's art director Julius Lauth had arranged to have the dies engraved. They expected to finish them in August and to send an essay in lead or bronze to the artist for his approval. The McGeary Foundation gold medal was struck in 1958.

The same year witnessed the initiative for another of Meštrović's medals. In a long letter of 17 December 1958 the sculptor was approached by Julius Lauth of the Medalliac Art Company, on the topic of the medal for the National Shrine of the Immaculate Conception in Washington. Lauth seems to have been fascinated with the flat, carved style in which Meštrović rendered his medals. Enquiries had been made about the cost of two medals, which might be sold or issued in connection with the consecration of that building. The wish was to have a comprehensive view of the building on one side of the medal, and the figure of Mary the Immaculate, as designed by Meštrović for the outside wall of the apse, for the reverse. Lauth asked whether the sculptor would be interested in designing and preparing twelve inches plaster models for such a medal. The second project was for a rectangular plaque, showing the same figure of Mary the Immaculate to the right and a lengthy inscription at the left. For this a plaster model about thirteen inches high would be required,

Unfortunately, the artist's answer, in a letter dated 22 December 1958, was negative. He expressed his regret that he was not able to undertake the work, since he was very busy with commissions which were to be completed in 1959. As the figure of Mary on the apse of the shrine was his own work, he declared that therefore he could not give his permission for someone else to copy it.

POPIS SLIKA – FIGURES

1. Ivan Meštrović, 1958. god. (Fundacija Ivana Meštrovića, Zagreb)
Ivan Meštrović, 1958 (By courtesy of the Ivan Meštrović Foundation, Zagreb, Croatia.)
2. Medalja Harryja Edwarda Salzberga, Sveučilište u Syracuse, 1952, lice, kovana bronca, 102 mm, patinirana pozadina (Fundacija Ivana Meštrovića, Zagreb)
Syracuse University Harry Edward Salzberg memorial award, 1952, obverse, struck bronze, 102 mm, background patinated (By courtesy of the Ivan Meštrović Foundation, Zagreb, Croatia.).
3. Medalja Harryja Edwarda Salzberga, Sveučilište u Syracuse, 1952, naličje, kovana bronca, 102 mm.
Syracuse University Harry Edward Salzberg memorial award, 1952, reverse, struck bronze, 102 mm. (By courtesy of the Medallie Art Company)
4. Sokrat razgovara sa svojim učenicima, 1952. Sadreni model. (Arhiv Sveučilišta Notre Dame, Indiana)
Socrates discussing with his disciples, 1953/54, plaster. (Photo: courtesy of the Archives of the University of Notre Dame, Indiana)
5. Filozof obuzet inspiracijom (Platon), 1953/54. Sadreni model. (Arhiv Sveučilišta Notre Dame, Indiana)
The Philosopher in the grip of inspiration (Plato), 1954, plaster. (Photo: courtesy of the Archives of the University of Notre Dame, Indiana)
6. Medalja: Sokrat/Platon, 1954, bronca, 73 mm.
The Socrates/Platon medal, 1954, struck bronze, 73 mm.

7. Nagrada Knjižnice imena Georgea Arentsa, Sveučilište u Syracuse, 1955, bronca, 101.5 mm.
Syracuse University George Arents library award, 1955, struck bronze, 101,5 mm.
8. Medalja za stotu obljetnicu Američkon instituta arhitekata, prvi model, 1956, sadra. (Arhiv Sveučilišta Notre Dame, Indiana)
American Institute of Architects centenary medal, first design, 1956, plaster. (Photo: courtesy of the Archives of the University of Notre Dame, Indiana)
9. Medalja za stotu obljetnicu Američkog instituta arhitekata, drugi model, 1956, sadra. (Arhiv Sveučilišta Notre Dame, Indiana)
American Institute of Architecture Centenary medal, second design, 1956, plaster. (Photo: courtesy of the Archives of the University of Notre Dame, Indiana)
10. Medalja koledža Saint Mary-of-the-Woods, 1957, lice, sadreni model. (Arhiv Sveučilišta Notre Dame, Indiana)
Saint Mary-of-the-Woods College medal, 1957, obverse, plaster. (Photo: courtesy of the Archives of the University of Notre Dame, Indiana)
11. Medalja koledža Saint Mary-of-the-Woods, 1957, bronca, 38 mm.
St. Mary-of-the-Woods College medal, 1957, bronze, 38 mm.
12. Zlatna medalja Fundacije McGeary, 1958, bronca, 70 mm.
McGeary Foundation Gold Medal, 1958, bronze, 70 mm.

¹ Odabrana literatura o Ivanu Meštroviću (Cf.: *Građa za bibliografiju Ivana Meštrovića od 1899 do 1993*. Zagreb, 1993., sadrži 5,599 bibliografskih jedinica): K. STRAJNIĆ. *Ivan Meštrović*. Beograd, 1919; M.ČURČIN. *Ivan Meštrović*. Zagreb, 1933; V. MOLE. *Ivan Meštrović*. Krakow, 1936; N.L. RICE – H.H. HILBERY – E.S. HILBERY. *The Sculpture of Ivan Meštrović*. Syracuse, 1948; L. SCHMECKEBIER. *Ivan Meštrović, Sculptor and Patriot*. Syracuse, 1959; Ž. GRUM. *Ivan Meštrović*. Zagreb, 1961; Ž. VIDOVIĆ. *Meštrović i savremeni sukob skulptora s arhitektom (jedan estetički problem)*. Sarajevo, 1961; I. TUPICIN. *Ivan Meštrović*. Moskva, 1967; D. KEČKEMET. *Ivan Meštrović*. Zagreb, 1970; V. BARBIĆ. *Atelje Meštrović*. Zagreb, 1973; U. GÖNGVER – V. LAJOS. *Ivan Meštrović*. Budapest, 1975; D. KEČKEMET. *Ivan Meštrović*. Beograd, 1983; A. ADAMEC. *Ivan Meštrović*. Zagreb, 1983; *Ivan Meštrović 1883–1962*. Zagreb, 1983; A. ADAMEC. *Ivan Meštrović 1883–1962*. Beograd, 1984; B. READ – P. SKIPWITH. *Sculpture in Britain Between the Wars*. London, 1986: 112–115; *Ivan Meštrović. Ateljer Meštrović Zagreb. Fundacija Ivana Meštrovića*. Zagreb, 2001 (CDROM); I. KRAŠEVAC. *Ivan Meštrović i secesija*. Zagreb, 2002.

² *Ivan Meštrović. A Monograph*. London, 1919, no. xxiv; STRAJNIĆ 1919: 23; *Expositio International Barcelona. Seccion del Reino de los Serbios, Croates y Eslovenos*. Barcelona, 1929; V. ZLAMALIK. *Medalja u Hrvatskoj*. Zagreb, 1964: kat.br. 104–107; N. TODORVIĆ. *Jugoslovenske i inostrane medalje*. Beograd, 1964: 94, br. 215; 154, br. 499–500; V. ZLAMALIK. *Memorijal Ive Kerdića*. Osijek-Zagreb, 1980, kat. br. 133–136; V. ZLAMALIK. *Kroatische Medaillen und Kleinplastik 1906–1979*. Berlin, 1981: kat.br. 133–136; *Ivan Meštrović u privatnim zbirkama*, 24.II.–20.IV.1983. Muzejski prostor. Zagreb, 1983, br. 9, 33; T. LUKŠIĆ. *Medalje Ivana Meštrovića*. 19.12.1983–20.1.1984. Zagreb, 1983; *Le monete irlandesi di Ivan Mestrovic. Il Piccolo (Trieste)*, 8. VIII. 1989; R. DOBRONIĆ-MAZZONI. *Harfa*. Zagreb, 1989: 89, 116; H. GÖRICKELUKIĆ. *Medalje i plakete iz zbirke Muzeja Slavonije Osijek, 15.–20. stoljeće. Medaillen und Plaketten aus der Sammlung im Museum Slawoniens Osijek*. Osijek, 1993: 142, br. 326. W.B. YEATS. *Prefaces and Introductions*, p.168, British Library, MS 558951; L.I. GJURJAN. *Meštrović i Yeats. Vijenac (Zagreb)*, 4/II, 1994: 16.

³ I. MEŠTROVIĆ. *Uspomene na političke ljude i događaje*. Zagreb, 1969.

⁴ G. KRASNOV. Numizmatička kronika. 4) Zadnja medalja Ivana Meštrovića. *Bilten hrvatskog numizmatičkog društva*, 8/1970, 18: 15.

⁵ T. LUKŠIĆ. *Medalje Ivana Meštrovića*. 19.12.1983–20.1.1984. Zagreb, 1983: br. 5.

⁶ Harry Edward Salzberg Memorial Award for Outstanding Achievement in the Field of Transportation.

⁷ T. LUKŠIĆ 1983: 5. *bez naslova (cc. 1916)*. Uvečani presnimak fotografije aversa medalje. Jednostrana lijevana medalja, bronca, Ø 100 mm. Sign. d. l.: monogram IM u ligaturi.

⁸ Inv. br. 259 AM. Pakpapir, 125x89 cm, s dva crteža spomenika. Lijevi crtež predstavlja stojeću krilatu sfinngu visine 27 cm. u bigi veličine 27/29x18 cm., okrenutu nalijevo. Konji su reljefno ukomponirani u blok; postolje bige se sastoji od tri velika bloka. Uz sfinngu s desna nalazi se skica upravljača kola (17.5x13 cm.), prikazana do koljena, okrenuta leđima, vrlo sličnog onome na medalji.

⁹ T. LUKŠIĆ 1983: br.5.

¹⁰ L. FORRER. Biographical Dictionary of Medallists coin-, gem- and seal-engravers mint-masters, &c. ancient and modern with references to their works B.C. 500 – A.D. 1900 compiled by..., vol. VIII. London, 1930: 42–45.

¹¹ On je 1913. god. kreirao nominalu od 5 centa (tzv. *buffalo nickel*), s prikazom poprsja Indijanca na licu i prikazom bizona na naličju.

¹² (*1885. ili 1886. +1966.), osobito plodni i najpopularniji američki kipar i medaljer prošloga stoljeća.

¹³ (*1881. +1956.), plodni i popularni američki kipar i medaljer

¹⁴ (*1904. +1964.), vrlo plodni i popularni američki kipar i medaljer

¹⁵ Dugovjeki Walter Kirtland Hancock (*St. Louis, 1901 +Cape Ann, Massachussets, 30.XII.1998), studirao je na *School of Fine Arts*, Sveučilište u Washingtonu, zatim na *Pennsylvania Academy of Fine Arts*. Tu je i predavao između 1929. i 1967. god. Nakon II. svjetskog rata djelovao je u ekipi koja je imala zadatak prepoznati umjetnička djela koja su popljačkali nacisti. Autor je brojnih kiparskih djela, sakralnog karaktera; bio je odličan portretist, a izradio je i određeni broj medalja

¹⁶ E. CLAIN-STEFANELLI. L'évolution artistique de la médaille aux États-Unis. *Médailles* (Paris), 9, 1968: 17,19, 22, sl.11 (Socrates); G. KRASNOV. 1970; I. MIRNIK. Nepoznate medalje Ivana Meštrovića. Summary: Unknown medals by Ivan Meštrović *Numizmatičke vijesti* (Zagreb) 35/1993, 46: 128–135; Medals by Ivan Meštrović. *The Medal* (London), 30, 1997: 65–78.

¹⁷ »Un autre des grands sculpteurs qui ont consacré une médaille à la même collection est Ivan Mestrovitch. La composition Socrate parlant à ses disciples est vraiment remarquable, nous avons l'impression que l'artiste a taché de transposer un dessin linéaire sur la surface d'une médaille avec l'effet surprenant de profondeur et de plasticité.« CLAIN-STEFANELLI 1968: 17.

¹⁸ Današnja adresa: 1735 New Work Avenue, NE Washington, DC 20006–5292.

¹⁹ Studirao je na sveučilištu Princeton i diplomirao 1914. god. God. 1974. primio je nagradu »The Cleveland Arts Prize.«

²⁰ Poznata obitelj američkih arhitekata: Leon Chatelain, Leon Chatelain Jr. i Leon Chatelain III.

²¹ William Wilsom Wurster (*1895. +1973.).

²² (*Rixdorf, Njemačka, 1877. +USA,1962.), vrlo poznati američki kipar, specijalizirao arhitekturnu skulpturu, najčešće vrlo monumentalnu – kako na sakralnim, tako i na civilnim zgradama; izradio je određeni broj vrlo dobrih medalja, katkada prema tuđim crtežima.

²³ Gđa O'Shaughnessy je još školske god. 1978/79. bila aktivna kao član savjetnog tijela knjižnice spomenutog koledža.

²⁴ God. 1985. osnovana je u istome koledžu Katedra za filozofiju koja nosi ime I.A. O'Shaughnessy (+1973), imućnog naftnog industrijalca i filantropa, po kojemu je nazvana i fundacija (*O'Shaughnessy Foundation*). God. 1947. dodijeljen mu je počasni

doktorat na koledžu Notre Dame, a 1953. god. medalja Laetare, koju svake godine dobiva jedan zaslužni vjernik katolik. U kampusu je donirao veći dio sredstava za zgradu katedre slobodnih i lijepih umjetnosti (*O'Shaughnessy Building of Liberal and Fine Arts*). Imao je tri sina i dvije kćerke, koji su vodili rad fundacije te osnovali i financirali dvije katedre.

²⁴ Josip Turkalj studirao je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, magistrirao na Akademiji lijepih umjetnosti u Rimu 1954. god. Nakon Meštrovićeve smrti 1962. god. dvije godine predavao je na Sveučilištu Notre Dame, a 1965. god. prešao je u Cleveland.

IZDAVAČI:

Arheološki muzej u Zagrebu,
Trg Nikole Šubića Zrinskog 19, 10000 Zagreb,
Fundacija Ivana Meštrovića, Mletačka 8, 10000 Zagreb.

UREDNICI:

Ante Rendić-Miočević
Guido Quien

LEKTORI:

Salih Issac (hrvatski jezik)
Sonia Wild Bifanif (Engleski jezik)

GRAFIČKI UREDNIK

Zdenko Zadravec

GRAFIČKA PRIPREMA

LASERplus d.o.o

TISAK

Birotisak d.o.o

NAKLADA

1500 primjeraka

ISBN 953-6789-06-X

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica - Zagreb

UDK 737.2 Meštrović, I.
737.2(497.5)»19«

MIRNIK, Ivan

Američke medalje Ivana Meštrovića =
Ivan Meštrović's Americans medals / Ivan
Mirnik. - Zagreb : Arheološki muzej :
Fundacija Ivana Meštrovića, 2003.

Tekst na hrv. i engl. jeziku.

ISBN 953-6789-06-X (Muzej)

I. Meštrović, Ivan, kipar -- Medaljerski
rad

430528060